

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

Vývoj cestovního ruchu v České republice

Bc. Nikola Váchová

© 2019 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Nikola Váchová

Podnikání a administrativa

Název práce

Vývoj cestovního ruchu v ČR

Název anglicky

The development of tourism in Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce bude na základě analýzy vybraných ukazatelů popsat vývoj cestovního ruchu v České republice. Dílčí cíle práce budou zaměřeny na zhodnocení domácího a výjezdového cestovního ruchu českých rezidentů a na porovnání návštěvnosti jednotlivých turistických regionů ČR.

Metodika

Analýza získaných údajů bude provedena pomocí vybraných metod z oblasti časových řad, které budou sloužit k popisu dynamiky vývoje sledovaných jevů a k prognózování jejich budoucího vývoje.

Doporučený rozsah práce

50 – 60 stran

Klíčová slova

cestovní ruch, turista, sezónnost, HDP, zaměstnanost

Doporučené zdroje informací

BERÁNEK, J. a kol. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: MAG CONSULTING, s.r.o., 2013. ISBN 978-80-271-9361-5.

HAMARNEHOVÁ, I. *Geografie turismu : mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

KÁBA, Bohumil, SVATOŠOVÁ, Libuše: *Statistické nástroje ekonomického výzkumu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 176 s. ISBN 978-80-7380-359-9.

KOTÍKOVÁ, H. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.

ZAHRADNÍK, P. *Vstup do Evropské unie : přínosy a náklady konvergence*. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-472-4.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Andrea Jindrová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 15. 1. 2019

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 2. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2019

..

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vývoj cestovního ruchu v České republice" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2019

Poděkování

Rád(a) bych touto cestou poděkoval(a) Ing. Andree Jindrové, PhD. za odborné vedení práce, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Vývoj cestovního ruchu v ČR

Abstrakt

Cestovní ruch má v současné společnosti neodmyslitelné místo. Stává se životním stylem hospodářsky vyspělých zemí. Tato diplomová práce se zabývá vývojem cestovního ruchu v České republice. Pozornost je zde věnována vývoji příjezdového, výjezdového i domácího cestovního ruchu a také jakým způsobem jsou jednotlivé druhy ovlivněny sezónou. Práce se také zaměřuje na vliv cestovního ruchu na ekonomiku státu.

K popisu vývoje byla využita analýza časových řad. Následně byly provedeny prognózy následujících let.

Práce je složena ze dvou částí, z teoretická a praktické. Teoretická část byla vypracována na základě literární rešerše, kde jsou popsány základní pojmy, které se vztahují k dané problematice. Praktická část mapuje pomocí analýzy časových řad vývoj cestovního ruchu. K této analýze byl využit statistický program Statistica a dostupná data ze zdrojů Českého statistického úřadu a Ministerstva pro místní rozvoj.

Ve vývoji příjezdového, výjezdového i domácího cestovního ruchu se očekává celkový nárůst, přestože některé sezóny očekávají pokles. I ekonomické přínosy by měly být v následujících letech rostoucí, kromě podílu zaměstnanosti v cestovním ruchu a také salda platební bilance, kde se očekává pokles.

Klíčová slova: cestovní ruch, rezident, příjezdový cestovní ruch, výjezdový cestovní ruch, domácí cestovní ruch, sezónnost, HDP, zaměstnanost, turista, platební bilance

The development of tourism in Czech Republic

Abstract

Tourism has an inherent place in today's society. It becomes the lifestyle of economically developed countries. This thesis deals with the development of tourism in the Czech Republic. Attention is paid to development of inbound, outbound and domestic tourism and how the different species are affected by the season. The thesis is also focused on the impact of tourism

The aim of this work is to find out how tourism is developing in the Czech Republic. The development is monitored through inbound, outbound and domestic tourism and how the different species are influenced by the season. Besides the development of tourism, also the development of its share in the economy of the state is monitored.

Time series analysis was used to describe the development. Then were made forecasts for the following years.

The thesis is composed of two parts, a theoretical and a practical one. The theoretical part was elaborated on the basis of literary research. The practical part maps tourism development through time series analysis. The statistical program Statistica and the data from the sources of the Czech Statistical Office and Ministry for Regional Development were used for this analysis.

Overall growth is expected in the development of inbound, outbound and domestic tourism, although some seasons are expected to decline. Economic benefits should also increase in the coming years, in addition to share of employment in tourism and also the balance of payments, where decline is expected.

Keywords: tourism, resident, inbound tourism, outbound tourism, domestic tourism, seasonality, GDP, employment, tourist, payment balance

Obsah

Úvod	7
Cíl práce.....	8
3 Literární rešerše.....	9
3.1 Cestovní ruch.....	9
3.1.2 Účastníci a pořadatelé cestovního ruchu	11
3.1.3 Předpoklady cestovního ruchu	11
3.1.4 Služby cestovního ruchu.....	13
3.1.5 Podíl cestovního ruchu na ekonomice	18
3.1.7 Sezónnost cestovního ruchu	20
3.2 Cestovní ruch v České republice	22
3.2.1 Vývoj cestovního ruchu v ČR	22
3.2.2 Podmínky cestovního ruchu v ČR.....	24
3.2.3 Státní instituce cestovního ruchu ČR	25
4 Metodika	27
4.1 Analýza časových řad	27
4.2 Elementární charakteristiky	27
4.3 Dekompozice časových řad	28
4.4 Volba vhodnosti modelu	29
4.4 Sezónní složka	29
4.5 Předpovědi časových řad.....	30
4.6 Relativní chyba prognózy	31
5 Vlastní zpracování	32
5.1 Vývoj příjezdového cestovního ruchu v ČR.....	32
5.1.1 Sezónnost příjezdového cestovního ruchu v ČR	34
5.2 Vývoj výjezdového cestovního ruchu v ČR	36
5.2.1 Sezónnost výjezdového cestovního ruchu ČR	39
5.3 Vývoj domácího cestovního ruchu	44
5.3.1 Sezónnost domácího cestovního ruchu	47
5.4 Podíl cestovního ruchu na ekonomice ČR	51
5.3.1 Podíl cestovního ruchu na HDP	52

5.3.2 Podíl cestovního ruchu na zaměstnanosti.....	53
5.3.3 Objem kapitálových investic cestovního ruchu.....	58
5.3.4 Daňové příjmy z cestovního ruchu.....	60
5.3.5 Vliv cestovního ruchu na platební bilanci státu	61
6 Závěr	64
7 Seznam grafů.....	67
8 Seznam tabulek	68
9 Seznam použitých zdrojů	69
10 Přílohy.....	72

Úvod

Cestovní ruch se v posledních letech stal neodmyslitelnou součástí života téměř každého občana České republiky. Každý rok se vydává na cesty velké množství lidí, kteří opouští svá trvalá bydliště. Lidé cestují především za účelem uspokojení potřeb odpočinku, relaxace, poznání a pohybu. V současné době se rozvíjí i nové trendy, kdy motivace k cestování je zdraví, gastronomie, dobrodružství a další.

Cestovní ruch je v globálním měřítku neodmyslitelnou součástí spotřeby a stylu života obyvatel převážně v ekonomicky vyspělých zemích. Vládní orgány většiny zemí se starají o vliv cestovního ruchu na jejich ekonomiku a její rozvoj. Cestovní ruch ovlivňuje několik oblastí ekonomiky: zaměstnanost, podílí se na tvorbě HDP, pozitivně ovlivňuje platební bilanci státu, tvoří příjmy státního i místních rozpočtů. Rozvoj cestovního ruchu mimo jiné pozitivně ovlivňuje investiční aktivity.

Vzhledem k tomu, že cestovní ruch zasahuje do mnoha odvětví, není možné přesně kvantifikovat jeho celkový ekonomický přínos. Aktivity charakteristické pro cestovní ruch poskytují své služby a produkty nejen účastníkům cestovního ruchu, ale naopak odvětví přímo nesouvisející s cestovním ruchem nabízí své produkty a služby účastníkům cestovního ruchu. Statistické informace proto nebyly přesné a úplné, což představovalo problém nejen pro efektivní veřejnou politiku, ale i pro obchodní aktivity, hostitele i turisty. Z tohoto důvodu došlo ke konstrukci tzv. satelitního účtu cestovního ruchu, který analyzuje poptávku a nabídku cestovního ruchu a také celkový ekonomický přínos tohoto oboru.

V České republice došlo po roce 1989 k politickým a společenským změnám, které měly pozitivní vliv na rozvoj cestovního ruchu, který zaujal významné postavení v naší ekonomice. Hlavním mezníkem v tomto roce bylo otevření hranic, které poskytlo českým občanům možnost vycestovat mimo Českou republiku a také umožnilo zahraničním turistům tuto zemi poznávat.

Cestovní ruch je možné sledovat z hlediska cestování rezidentů do zahraničí (výjezdový cestovní ruch), příjezdů nerezidentů do České republiky (příjezdový cestovní ruch) a také cestování rezidentů v rámci své země (domácí cestovní ruch).

Tato práce se zaměřuje na vývoj příjezdového, výjezdového a domácího cestovního ruchu a jejich sezónnost a také na vliv na ekonomiku státu.

Cíl práce

Hlavním cílem práce je na základě statistické analýze zjistit a popsat, jak se vyvíjí cestovní ruch v České republice, a to pomocí dat, které byly získány z Českého statistického úřadu. V případě příjezdového cestovního ruchu byly využity ukazatele „*Počet hostů – nerezidentů*“, v případě výjezdového a domácího se jedná o „*Počet cest celkem*“, které jsou rozděleny na dlouhé, krátké a služební cesty. Tyto ukazatele jsou sledovány i v rámci sezónnosti, která je rozdělena na kvartály. Kromě vývoje jako takového je zde zjišťován podíl cestovního ruchu na ekonomice státu. Sleduje se zde podíl na HDP, podíl na zaměstnanosti, daňové příjmy, kapitálové investice a také platební bilance. U všech ukazatelů je provedena predikce na následující období.

Dílním cíle práce je zhodnocení výjezdového a domácího cestovního ruchu českých rezidentů. V rámci domácího cestovního ruchu je porovnávána návštěvnost jednotlivých turistických regionů v České republice.

3 Literární rešerše

3.1 Cestovní ruch

Jak již vyplývá z názvu, cestovní ruch je odvozen ze slova cestování. Tyto dva pojmy se však významově liší. Cestovní ruch je chápán jako masové cestování s využitím specifických služeb, zatímco cestování je považováno za cestu spojenou s pobytem na jiném místě. Obor cestovní ruch se začal rozvíjet v 1. polovině 19. století a snaha o jeho definici zasahuje na začátek 20. století. Od té doby vzniklo několik definic cestovního ruchu. Na základě konference Světové organizace cestovního ruchu (WTO) v roce 1991 v Ottawě byla přijata v roce 1993 oficiální definice cestovního ruchu: „*Cestovní ruch představuje činnost lidí, spočívající v cestování a pobytu mimo místo jejich obvyklého pobytu po dobu kratší jednoho roku za účelem využití volného času, obchodu a jinými účely.*“ (Kotíková, 2013, s. 16).

3.1.1 Typologie cestovního ruchu

Hesková a kol. (2006, s. 21) ve své knize uvádí druhy a formy cestovního ruchu a poukazuje na rozdíl mezi tímto dělením. Podle autorky mluvíme o druzích cestovního ruchu v případě motivace na straně účastníků cestovního ruchu. Naopak formy cestovního ruchu jsou posuzovány na základě příčin a důsledků, které ho ovlivňují a které přináší.

Dělení cestovního ruchu je mnoho a někteří autoři se dokonce ani neshodují. Ryglová, Burian a Vajčnerová (2011, s. 19) dokonce uvádí opačný význam druhů a forem cestovního ruchu než Hesková, Kotíková (2013, s. 20) zase uvádí, že se daleko častěji můžeme setkat s pojmem „typologie“ ve vztahu k účastníkům cestovního ruchu. Kotíková dále uvádí, že členění na druhy a formy cestovního ruchu není jednoznačné a v zahraniční literatuře se vůbec nepoužívá.

Indrová (2007, s. 17) ve své publikaci uvádí kritéria pro určení typu cestovního ruchu. Mezi tato kritéria patří:

- motivace účasti na cestovním ruchu,
- místo realizace,
- vztah k platební bilanci státu,
- délka pobytu,

- způsob zabezpečení cesty a pobytu,
- počet účastníků,
- způsob financování,
- věku účastníků,
- převažující prostředí pobytu,
- ostatní kritéria.

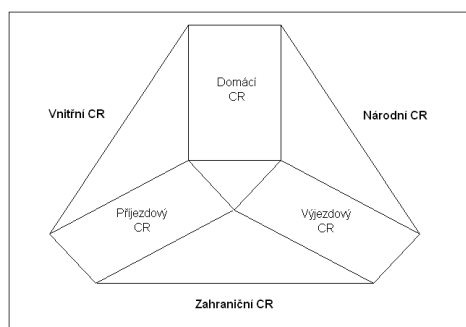
Druhy cestovního ruchu rozlišuje Český statistický úřad na příjezdový, výjezdový a domácí. Příjezdový neboli aktivní cestovní ruch jsou příjezdy ze zahraniční země do země sledované. Jsou zde zahrnuty aktivity nerezidentů během jejich pobytu v zemi.

Výjezdový neboli pasivní cestovní ruch jsou výjezdy rezidentů do zahraniční země, tedy když rezidenti překročí hranice své země.

Domácí cestovní ruch jsou výjezdy rezidentů v rámci své země, nepřekročí tedy hranice státu.

Domácí a výjezdový cestovní ruch je možné rozdělit na delší, kratší a služební cesty. Kratší cesta je taková soukromá cesta, při které osoba alespoň jedenkrát a nejvíce třikrát nepřetržitě za sebou přenocovala mimo své obvyklé prostředí. Delší cesta znamená soukromou cestu, kdy osoba přenocuje nejméně čtyřikrát mimo své obvyklé prostředí. Služební cesta má služební/pracovní charakter mimo obvyklé prostředí s alespoň jedním přenocováním. Patří sem kongresy, konference, veletrhy a výstavy, obchodní jednání a mise, cesty za účelem uzavření obchodní a jiné smlouvy apod. (Český statistický úřad, 2016).

Obrázek 1 Schématické rozdělení druhů cestovního ruchu

Zdroj: ČSÚ, 2018

3.1.2 Účastníci a pořadatelé cestovního ruchu

K tomu, aby se mohl cestovní ruch rozvíjet, jsou potřeba účastníci na straně jedné a pořadatelé na straně druhé.

Do statistiky cestovního ruchu se řadí tito účastníci:

- Návštěvník, tato kategorie se dělí na jednodenní návštěvníky, bez účasti na přenocování (někdy také exkurzionisté nebo výletníci) a turisty, kteří alespoň jednu noc přenocují mimo své obvyklé prostředí.
- Tranzitní návštěvník je samostatná kategorie. Může se jednat o jednodenního návštěvníka, tak i turistu. Jsou to takoví návštěvníci, kteří se v dané lokalitě zastaví při cestě do jiné cílové destinace. Do této kategorie spadají také letecké transfery (Český statistický úřad, 2006).

Dále lze účastníky rozdělit také na rezidenty (domácí návštěvníci) a nerezidenty (zahraniční návštěvníci). U rezidenta je země navštívená stejná jako rezidentská a u nerezidenta je tato země odlišná (Český statistický úřad, 2006).

Kromě toho, že cestovní ruch umožňuje lidem na jedné straně cestovat po celém světě, trávit svůj volný čas mimo své bydliště, získávat spoustu zkušeností a znalostí, tak také na druhé straně nabízí služby, které lidé při svém cestování využívají.

3.1.3 Předpoklady cestovního ruchu

„Základním předpokladem rozvoje cestovního ruchu je svoboda člověka cestovat“ (Jakubíková, 2012, s.16).

Vědní disciplína, která se zabývá studiem předpokladů cestovního ruchu, se nazývá geografie turismu (Hamarneh, 2012, s. 12). Tyto předpoklady jsou dle autorky rozděleny na lokalizační, realizační a selektivní.

Lokalizační předpoklady

Lokalizační předpoklady vyjadřují funkční využití konkrétní oblasti turismu z hlediska přírodních možností a z hlediska společenských a kulturně-historických podmínek a atraktivit. Mají buď kladný nebo záporný vliv na další rozvoj turismu. Tyto předpoklady dělíme na přírodní (klíma, vodstvo, reliéf, fauna a flóra) a společenské (kulturně-historické památky, různé zábavní, kulturní a sportovní akce). Přírodní činitele jsou relativně neměnné

mají tedy trvalý charakter (Hamarneh, 2012, str. 15). V současné době je velmi aktuálním tématem právě změna klimatických poměrů. Pro mnoho regionů na světě je totiž právě klima hlavním lákadlem a je také považováno jako jeden ze zdrojů cestovního ruchu, jehož změna může mít dopad na turismus (Hall, Higham, 2005, str. 29).

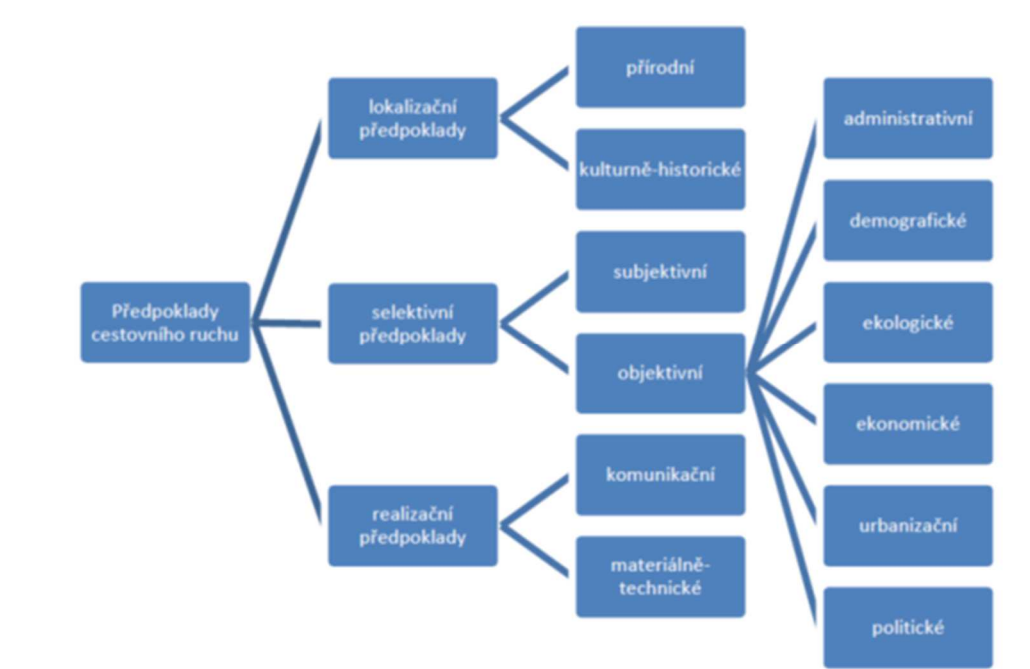
Realizační předpoklady

Realizační faktory zabezpečují realizaci turismu v jednotlivých lokalitách. Jsou rozděleny na suprastrukturu a infrastrukturu. Do suprastruktury patří ubytovací služby, ale i stravovací služby a další, které pozitivně ovlivňují rozvoj cestovního ruchu v destinaci. Infrastruktura je tvořena dopravní infrastrukturou v dané oblasti, veřejnou dopravou a tzv. dopravou v klidu (parkovacími plochami a odpočívadly) (Hamarneh, 2012, str. 18).

Selektivní (stimulační) předpoklady

Tyto předpoklady lze také označit za stimulační a jsou charakterizovány jako předpoklady, které stimulují vznik turismu jako funkce poptávky. Člení se na objektivní a subjektivní předpoklady. Mezi objektivní předpoklady patří politické (např. mírové uspořádání světa, vnitropolitická situace), ekonomické (dosažená životní úroveň obyvatelstva, fond volného času), demografické (zaměstnání obyvatelstva, vzdělání, věková struktura atd.), urbanizační a ekologické (kladné i záporné efekty). Subjektivní předpoklady tvoří psychologické pohnutky, které jsou ovlivněny kulturní úrovní obyvatel. Tyto pohnutky hrají významnou roli v rozhodování jednotlivců nebo skupin obyvatel k účasti na turismu a také ve výběru lokality pro turismus. Důležitou úlohu má v rámci předpokladů rozvoje cestovního ruchu zkušenost s cestováním. Významnou roli mají zde také různé formy propagace, především reklama a publicita (Hamarneh, 2012, str. 18).

Obrázek 2 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu

Zdroj: Charousek, 2014

3.1.4 Služby cestovního ruchu

Jak již bylo řečeno výše, služby cestovního ruchu neboli infrastruktura a suprastruktura patří mezi realizační předpoklady turismu. Služeb, které patří do cestovního ruchu je mnoho, proto je zde uveden výčet jen těch nejdůležitějších.

3.1.4.1 Ubytovací služby

Indrová (2007, s. 31) charakterizuje ubytovací služby jako „*umožnění přechodného ubytování mimo místo trvalého bydliště*“.

Právní vztah mezi ubytovatelem a ubytovaným hostem upravuje občanský zákoník.

Ubytovací služby poskytují ubytovací zařízení, která jsou v mnoha státech zařazována podle vybavení, úrovně a druhu poskytovaných služeb do tříd, které jsou označovány určitým počtem hvězd, na základě klasifikace ubytovacích zařízení (Orieška, 1999, s. 46). Dodržování této kategorizace je důležité nejen z hlediska ochrany spotřebitele, ale i z hlediska dalšího rozvoje cestovního ruchu.

Členění ubytovacích zařízení:

- podle velikosti: malá (5–100 pokojů), střední (101–250 pokojů), velká (251 pokojů a více);
- podle doby provozu: celoroční, sezonní;
- podle umístění: městská zařízení, lázeňská zařízení, horská zařízení apod.;
- podle převažující klientely: pro obchodníky, rodiny s dětmi, sportovce, zařízení specializující se na kongresovou turistiku apod.;
- podle druhu zařízení a jeho funkce při uspokojování potřeb cestujících veřejnosti: hotel, hotel garní, motel, hotel, penzion, turistická ubytovna, chatová osada, kemp atd. (Indrová, 2007, s. 35).

Platná klasifikace ubytovacích zařízení v ČR – rozdělení do tříd:

- * Tourist
- ** Economy
- *** Standard
- **** First Class
- ***** Luxury

Definice kategorií ubytovacích zařízení:

1. Hotel je ubytovací zařízení, které má nejméně deset pokojů a je vybaveno pro přechodné ubytování a služby s tím spojené (stravovací služby). Člení se do pěti tříd. Hotel garní má omezený rozsah stravování a dělí se pouze do čtyř tříd.
2. Motel je takové zařízení, které má opět nejméně deset pokojů pro hosty pro přechodné ubytování a služby s tím spojené, a to především pro motoristy. Člení se do čtyř tříd. Nachází se v blízkosti pozemních komunikací a poskytuje možnost parkování. Není výjimkou, pokud se restaurace či recepce nachází v jiné budově, než je ubytování.
3. Pension je ubytovací zařízení, které má nejméně 5 a nejvíce 20 pokojů pro hosty. Má omezený rozsah služeb a člení se do čtyř tříd. Pension nemusí poskytovat stravovací služby, nicméně musí povinně disponovat minimálně místnostmi, kde se mohou hosté stravovat.

4. Botel je ubytovací zařízení, které se nachází v trvale zakotvené lodi. Člení se maximálně do čtyř tříd.
5. Specifická hotelová zařízení jsou například Spa Hotel, což je ubytovací zařízení, které se nachází v místě se statutem lázeňského místa a splňuje veškeré požadavky pro hotel. Dalším specifickým zařízením je Golf Resort hotel, který splňuje požadavky 3*-5* hotelů. Jedná se o uzavřený soubor objektů, kde restaurace a recepce může být mimo ubytovací část hotelu. Resort musí být vybaven minimálně devítijamkovým normovaným hřištěm dle parametrů České golfové federace.
6. Depandance je budova ubytovacího zařízení bez vlastní recepce. Po organizační stránce souvisí s hlavní budovou ubytovacího zařízení, která pro depandance zajišťuje veškeré služby, které přísluší dané kategorii, a třídě a není vzdálená více jak 500 m.
7. Do ostatních ubytovacích zařízení patří např. chatová osada, kemp či turistická ubytovna (Hotelstars.eu, 2013).

3.1.4.2 Stravovací služby

Pro to, aby se mohl cestovní ruch rozvíjet, je třeba poskytovat stravovací služby, protože tyto služby uspokojují základní potřeby výživy účastníků cestovního ruchu během jejich přepravy či pobytu v cílové destinaci.

Během přepravy jsou stravovací služby poskytovány v dopravních prostředcích, případně v zařízeních, která jsou umístěna v bezprostřední blízkosti pozemních komunikací.

V době pobytu se o zajištění stravovacích služeb starají především hostinská zařízení, což jsou takové prostory v objektech, kde se připravují pokrmy a nápoje, prodává se zde jídlo a nápoje, případně také probíhá doplňkový prodej polotovarů a jsou poskytovány služby s tím spojené (Orieška, 1999, s. 57).

Kategorizace hostinských zařízení:

1) Restaurace

Restaurace je hostinské zařízení, které zajišťuje obslužným způsobem stravovací služby se širokým sortimentem pokrmů.

Pohostinství je jakýsi typ restaurace, který zabezpečuje základní i doplňkové stravování.

Jídelní restaurační vozy pro přepravu osob poskytují základní i doplňkové stravování ve veřejné dopravě.

Motorest je typ restaurace, který nabízí dostatečnou kapacitu parkovacích míst pro vozidla. Je situován blízko pozemních komunikací. Poskytují služby převážně motoristům.

Samoobslužná restaurace (kafeterie) je zařízení, které poskytuje základní a doplňkové stravování samoobslužným způsobem.

Bufet také zabezpečuje stravování samoobslužným způsobem. Může být specializován dle hlavního předmětu prodeje.

Bistro je formou bufetu podobně jako jsou fast food restaurace.

Občerstvení (kiosk) zabezpečuje občerstvení. Často se jedná pouze o sezónní prodej. Může být zřízené jako část provozovny nebo střediska (prodejní okno) nebo jako pochůzkový prodej (HACCP, 2009).

2) Bary

Denní bar je takové zařízení, jehož dominantou je barový pult. Obslužným způsobem zajišťuje občerstvení, dle svého zaměření také stravovací služby např. gril bar, pizzerie, snack bar, aperitiv bar, lobby bar atd.

Noční bar, noční klub, varieté, dancing jsou formy hostinských zařízení, která slouží především k zábavě a poskytují obslužným způsobem nápoje a pokrmy. Dominantou je nejen barový pult ale také taneční parket.

Vinárna je takové obslužné zařízení, které se zaměřuje především na podávání vína. Pokrmy podává především studené, ale mohou být i teplé.

Kavárna je zařízení zaměřené hlavně na prodej teplých nápojů, cukrářských výrobků a studené kuchyně (někdy i teplých pokrmů). Kavárna je svým vybavením přizpůsobena k delšímu pobytu hosta (křesla, knihy, společenské hry apod.).

Espresso je obslužné hostinské zařízení zaměřené především na prodej teplých nápojů, hlavně kávy. Dominantou je profesionální kávovar.

Hostinec se specializuje především na podávání piva a jídel vhodně doplňujících jeho konzumaci.

Pivnice má velmi podobný charakter jako hostinec.

Výčep piva se liší od pivnice a hostince tím, že se jedná pouze o prodej piva a ostatních nápojů, a to často do vlastně přinesených nádob (HACCP, 2009).

3.1.4.3 Dopravní služby

Dopravu můžeme považovat za jednu ze základních podmínek rozvoje cestovního ruchu. Jedná se o přemístění účastníků z místa bydliště do místa realizace cestovního ruchu.

Druhy dopravy

Letecká doprava

Letecká doprava představuje nejrychlejší způsobem přepravy. Je uskutečňována jak osobní, tak i nákladní přeprava, a to nejen mezi státy, ale i v rámci jednoho státu. Jedná se o nejrychleji se rozvíjející dopravní sektor, a to především díky rozvoji informačních technologií, které právě letectví využívá (Beránek a kol., 2013, s. 153). Nevýhodou letecké dopravy jsou vysoké náklady a z toho plynoucí vysoké ceny letenek (Indrová, 2007, s. 54). Nicméně toto tvrzení není v současné době zcela pravdivé díky existenci nízkonákladových společností, které tlačí své náklady, a tedy i letenky, na minimum a účtují příplatky za všechny služby.

Vodní doprava

Dopravní právo dělí vodní dopravu na námořní a vnitrozemskou. Vzhledem k absenci moře v České republice je zde provozována pouze vnitrozemská vodní doprava, a to převážně na řekách Vltava a Labe (Beránek a kol., 2013, s. 158).

Železniční doprava

Tento druh dopravy patří k nejstarším druhům. Výhodou této dopravy je hromadný charakter, plynulost a bezpečnost (Orieška, 1999, s. 20). Mezinárodní vlakové soupravy jsou vybaveny lůžkovými, lehátkovými a restauračními vozy (Indrová, 2007, s. 55). V současné době je pro větší vzdálenosti více využívána letecká doprava.

3.1.4.4 Služby cestovních kanceláří

Dle zákona č. 214/2006 Sb. „*je provozovatelem cestovní kanceláře podnikatel, který je na základě koncese oprávněn organizovat, nabízet a prodávat zájezdy. Cestovní kancelář je také osoba, která má v době podpisu cestovní smlouvy sídlo nebo místo podnikání v jiném*

členském státě Evropské unie nebo v jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor, než je Česká republika.“ Cestovní kancelář může vykonávat i činnost cestovní agentury.

Cestovní agentura podnikatel, který je na základě volné živnosti a jejího příslušného oboru oprávněn nabízet a prodávat jednotlivé služby a ty kombinace služeb, které nesplňují definici zájezdu (Palatková a kol., 2013, s. 13).

Zájezdem se ve smyslu zákona rozumí předem sestavená kombinace alespoň dvou a více služeb, pokud je prodávána za souhrnnou cenu a je-li poskytována po dobu přesahující 24 hodin.

Kromě zprostředkování ubytovacích, stravovacích a dopravních služeb, zajišťuje cestovní kancelář i cestovní agentura ještě další služby jako jsou směnářské služby, zprostředkování pojištění, průvodcovské služby atd.

3.1.5 Podíl cestovního ruchu na ekonomice

Cestovní ruch je mnohooborové odvětví, podílí se na něm svými výkony celá řada odvětví a oborů lidské činnosti. Na základě jeho vztahu k národohospodářské odvětvové struktuře se dělí na dvě skupiny, a to na skupinu s přímým a bezprostředním vztahem k cestovnímu ruchu a na skupinu s nepřímým tedy zprostředkovaným vztahem k cestovnímu ruchu (Beránek a kol., 2013, s.26). Všechna tato odvětví se označují jako „ekonomika cestovního ruchu“.

Statisticky není jednoduché údaje o cestovním ruchu zachytit, proto byl pro přesnější zachycení přímých i nepřímých efektů vyvinut tzv. satelitní účet cestovního ruchu (TSA – Tourism Satellite Account). Podkladem pro tvorbu těchto účtů se stal dokument „Standardní mezinárodní klasifikace turistických činností“ (SICTA – Standard International Classification of Tourism Activities), jehož pomocí lze reálnou poptávku definovat jako výdaje vynaložené účastníky cestovního ruchu a nabídkou se rozumí příjmy z prodeje a spotřeby zboží a služeb (Beránek a kol., 2013, s. 29).

Nejdůležitější odvětví národního hospodářství představuje ubytování a stravování. Mezi další základní předpoklady patří i odvětví dopravy. Kromě těchto základních odvětví, bez kterých by cestovní ruch nemohl existovat a rozvíjet se, jsou důležitá i další odvětví jako odvětví kultury, zábavy a rekreace, odvětví velkoobchodu a maloobchodu, peněžnictví a pojišťovnictví, zdravotní a sociální péče (Beránek a kol., 2013, s. 29).

Cestovní ruch má významné ekonomické dopady na národní ekonomiku, které plynou z výdajů účastníků cestovního ruchu, daňových příjmů a různých poplatků, vytváří podnikatelské příležitosti a zaměstnanosti, investiční příležitosti, zlepšuje celkovou úroveň infrastruktury a vybavenosti nejen pro účastníky cestovního ruchu, podněcuje rozvoj různých ekonomických aktivit včetně místních řemesel atd. (Indrová, 2007, s. 107). Tyto vyjmenované dopady se slučují a vyúsťují „v *globální působení cestovního ruchu na národní ekonomiku jako celek*“ (Indrová, 2007, s. 107). Tyto dopady se pak rozdělují na přímé a nepřímé.

Přímé dopady:

Lze je vyjádřit podílem cestovního ruchu na hrubém domácím produktu, který vyjadřuje souhrnný dopad cestovního ruchu na ekonomiku státu.

Dále se vyjadřují v devizových příjmech, které ekonomice státu přináší příjezdový, aktivní zahraniční cestovní ruch. Tyto příjmy jsou představovány výdaji zahraničních účastníků na území navštíveného státu. Čím více zboží a služeb pro zahraniční návštěvníky je produkováno domácí výrobou, tím vyšší přínos to je pro národní ekonomiku. Pro vyjádření devizových příjmů se používají poměrné ukazatele jako jsou: podíl devizových příjmů z cestovního ruchu na hrubém domácím produktu, podíl devizových příjmů z cestovního ruchu na příjmech z exportu zboží a služeb a podíl devizových příjmů z cestovního ruchu na příjmech z exportu služeb.

Dalším možným vyjádřením dopadů na cestovní ruch jsou výdaje obyvatelstva na cestovní ruch celkem (výdaje obyvatelstva na domácí i zahraniční cestovní ruch).

Také se sledují devizové výdaje obyvatelstva státu na výjezdy do zahraničí, které vyjadřují výši devizových prostředků, které jsou vydávány do zahraničí.

Jedním z nejdůležitějších efektů vlivu zahraničního cestovního ruchu na ekonomiku státu je platební bilance:

Platební bilance

O kladném vlivu na platební bilanci hovoříme tehdy, pokud do země přijíždí více zahraničních návštěvníků, než vyjíždí domácích obyvatel do zahraničí, a tedy devizové příjmy z cestovního ruchu jsou vyšší než devizové výdaje na cestovní ruch.

Naopak záporný vliv na platební bilanci je v případě, že do země přijíždí méně zahraničních návštěvníků, než vyjíždí domácích obyvatel do zahraničí, tedy devizové příjmy jsou nižší než devizové výdaje (Indrová, 2007, s. 108).

HDP

HDP je podle ČSÚ peněžní vyjádření celkové hodnoty statků a služeb vytvořených v daném období na určitém území. Používá se pro stanovení výkonnosti ekonomiky.

V případě hodnocení vlivu cestovního ruchu v ekonomice není tak důležitá absolutní výše vytvořeného HDP ale jeho podíl na celkovém HDP (Palatková, Zichová, 2014, str. 88).

Nepřímé dopady:

Tyto dopady jsou nejčastěji vyjadřovány pomocí multiplikátorů, a to především příjmového, zaměstnanosti, investic a mzdového (Indrová, 2007, s. 109).

Zaměstnanost

Vliv cestovního ruchu na zaměstnanost je druhým základním ukazatelem postavení turismu v ekonomice (prvním je HDP). Zaměstnanost se dělí na přímou, nepřímou a indukovanou. Přímá představuje souhrn pracovních míst vytvořených v přímých odvětvích cestovního ruchu a nepřímá zaměstnanost v odvětvích nepřímých. Indukovaná zaměstnanost je vyvolaná výdaji osob, které jsou zaměstnané v přímých nebo nepřímých odvětvích turismu. Cestovní ruch je odvětví, které je náročné na pracovní sílu, nelze všechny procesy zautomatizovat. Problémem sledování počtu pracovních míst v cestovním ruchu je skutečnost, že spousta pracovních míst funguje pouze sezónně nebo na částečný pracovní úvazek a také část pracovních míst spadá do šedé zóny ekonomiky (Palatková, Zichová, 2014, str. 88).

3.1.7 Sezónnost cestovního ruchu

Problémem, se kterým se potýká většina poskytovatelů služeb cestovního ruchu, je nerovnoměrně rozložená poptávka, která kolísá mezi sezónami v rámci roku jako je např. letní a zimní sezóna (v rámci dovolených), některé dny v týdnu zákazníci navštěvují restaurační zařízení více než jiné dny (pátek x pondělí) atd.

Sezónnost v cestovním ruchu je charakterizována:

- hlavní turistická sezóna je v době, kdy je maximální intenzita toku turistů;
- region či firma mohou mít jednu i několik turistických sezón;

- rozvinuté země mají delší hlavní sezónu, ale nemají zřetelně vyjádřenou nerovnoměrnost toku turistů;
- sezónní výkyvy se odlišují podle časovým obdobím podle jednotlivých druhů cestovního ruchu (Beránek a kol., 2013, s. 60).

Sezónnost cestovního ruchu je ovlivněna celou řadou faktorů:

- přírodně-klimatické podmínky, které jsou důležité pro rozvoj sportovního, poznávacího, léčebného či jiného cestovního ruchu;
- ekonomické faktory jsou tvořeny spotřebou zboží a služeb, nabídkou a poptávkou atd.;
- sociální: existence volného času;
- demografické: poptávka je odlišná podle věku, pohlaví či jiných znaků;
- materiálně-technické
- psychologické: např. tradice a móda;
- technologické (Beránek a kol., 2013, s. 60).

Sezónnost v cestovním ruchu má také velký vliv na zaměstnanost, a to jak pozitivní, tak i negativní. Na jedné straně totiž vytváří nerovnoměrné rozdělení pracovního času – přesčasy v turistické sezóně a nedostatečná vytíženost mezi sezónami – a na straně druhé vytváří pracovní příležitosti pro mnohé třídy obyvatelstva jako zdroj vedlejších příjmů a také stimuluje víceprofilový charakter pracovních míst.

Česká republika se nachází v mírném podnebním pásmu, střídají se tedy čtyři roční období – jaro, léto, podzim a zima. Hlavní sezonou v České republice je léto, a to zejména v období letních prázdnin a druhá bývá obvykle v zimě, avšak ta je velmi ovlivněna především počasím, tedy sněhovou nadílkou. V posledních letech je počasí a změna klimatu velkým tématem, které se týká i České republiky. Podle autorů Hall a Higham (2005) se teplota průměrně zvyšuje každých deset let o 0,4-0,8°C, zvyšuje se počet dešťových srážek v zimě a klesá v létě. Český statistický úřad zachycuje data ve čtyřech kvartálech. První kvartál jsou měsíce leden-březen, druhý kvartál duben-červen, třetí červenec-září a čtvrtý říjen-prosinec.

3.2 Cestovní ruch v České republice

Česká republika má velký potenciál stát se turistickou destinací světové úrovně, a to především díky své poloze ve středu Evropy, bohaté historii, rozmanité architektuře mnoha stavebních slohů a krásné přírodě.

3.2.1 Vývoj cestovního ruchu v ČR

Počátky cestovního ruchu v České republice sahají už do 19. století.

Do druhé světové války byl rozvoj cestovního ruchu obdobný jako v ostatních zemích Evropy, Češi nejvíce navštěvovali Slovensko a Podkarpatskou Rus. Ve 30. letech přinesla hospodářská krize velký útlum, ale zároveň rozvoj chataření a trempinku.

V roce 1948 byla zásadně omezena svobody a pohybu a zároveň v zemi panoval nedostatek finančních prostředků. Nebyly tedy splněny základní podmínky pro rozvoje cestovního ruchu. Velký objem cest tedy tvořil domácího cestovní ruch a velmi populárním se stalo chataření, chalupaření. V případě pasivního cestovního ruchu se jednalo o cesty do tzv. socialistických zemí. Výjezdy do nesocialistických zemí byly regulovány státem. Tato situace trvala do roku 1989. Rokem 1989 se otevřely hranice, a to bylo dobré znamení pro rozvoj cestovního ruchu. V posledních letech se cestovní ruch silně podílí na ekonomice státu.

3.2.1.1 Vývoj příjezdového cestovního ruchu

Jak již bylo uvedeno v roce 1989 se otevřely hranice, což bylo důležitým mezníkem pro cestovní ruch České republiky. Příjezdový cestovní ruch zaznamenal rychlý růst. Motivací zahraničních turistů bylo poznat něco, pro ně do té doby zcela neznámého. Návštěvy zahraničních turistů měly spíše jednodenní a krátkodobý charakter. Pokračující nárůst poptávky způsobil v 90. letech rozvoj lůžkových kapacit především ve vyšších kategoriích. Příjezdový cestovní ruch lze statisticky monitorovat na základě návštěvnosti ubytovacích zařízení (Palatková, Zichová, 2014, str. 161).

Rostoucí trend byl, co do počtu příjezdů, narušen v letech 2000 a 2002. Pokles v roce 2000 byl nečekaný vzhledem k tomu, že tento rok se slavilo milénium a také se v Praze konaly velké kongresové akce – Výroční zasedání Mezinárodního měnového fondu a Skupiny Světové banky. V roce 2002 došlo k poklesu vzhledem k celosvětovému zhoršení

bezpečností situace v důsledku událostí z 11. září 2001, kdy došlo k teroristickým útokům (Palatková, Zichová, 2014, str. 208).

Dalším důležitým mezníkem byl rok 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie. Tato událost však ovlivnila cestovní ruch především v čerpání finančních prostředků. V tomto roce se také v Praze a Ostravě konalo mistrovství světa v ledním hokeji, což také mělo pozitivní dopad na příjezdový cestovní ruch. Do významných let se zapsal i rok 2007, kdy Česká republika vstoupila do schengenského prostoru, což zjednodušilo cestování v rámci Evropské Unie. Podle počtu příjezdů měl příjezdový cestovní ruch rostoucí trend do roku 2008, kdy dochází k poklesu. Nárůst pak zaznamenal opět až rok 2010 (Palatková, Zichová, 2014, str. 211).

3.2.1.2 Vývoj výjezdového cestovního ruchu

Výjezdový cestovní ruch se mění po pádu socialistického systému a následnému otevření hranic. Dochází k vysokému nárůstu výjezdů, a to hlavně do sousedních zemí – Rakouska a Německa, kdy častou motivací jsou nákupy. V roce 1993 dochází k rozdělení Československa a Slovensko se stává zahraniční destinací. Důsledkem toho je změna poptávky ve výjezdovém cestovním ruchu. V tomto roce také dochází k růstu výjezdů přes hranice (Palatková, 2014, str. 168). Tento trend trvá až do roku 1996, poté dochází k poklesu. Podle autorky se tato situace zlepšila až v roce 2000, kdy byl cestovní ruch podpořen silící korunou a zlepšením základních ekonomických ukazatelů. I výjezdový cestovní ruch byl ovlivněn vstupem České republiky do Evropské unie. Roky 2005-2008 patřily k obdobím s nejdynamičtějším nárůstem poptávky v důsledku rostoucí životní úrovně obyvatelstva, posilující koruny a rozšiřující se nabídky destinací a služeb (rozvoj nízkonákladových společností) (Palatková, 2014, str. 172).

3.2.1.3 Domácí cestovní ruch

Poptávka po domácím cestovním ruchu se změnila v době, kdy došlo k otevření hranic, protože došlo k přelivu do výjezdového cestovního ruchu. Od roku 1989 prakticky dochází k útlumu domácího cestovního ruchu, který i přes určité oživení, nebude mít razantní nárůst (Palatková, Zichová, 2014, str. 190). Hlavní destinace, které jsou v rámci domácího cestovního ruchu navštěvované, jsou Kraje Jihočeský, Středočeský, Plzeňský, Liberecký atd.

a naopak Praha má v rámci delších cest minimální popularitu (Palatková, Zichová, 2014, str. 192).

3.2.2 Podmínky cestovního ruchu v ČR

Na rozloze o 78 866 km² se nachází rozmanitá krajina, která láká mnoho zahraničních i domácích účastníků cestovního ruchu. Má více jak 10 mil. obyvatel. Člení se na 14 vyšších územně samosprávných celků – krajů, které vznikly sdružením několika okresů bez významnější změny hranic. Bez ohledu na administrativní členění bývají vymezované různé oblasti cestovního ruchu. Dříve tyto oblasti vznikaly podél železničních tahů, později podle silničních tahů, okolo městských středisek, přírodně zajímavých oblastí atd. (Holeček, Mariot, Střída, 2005, s. 47).

Přírodní podmínky cestovního ruchu ČR

Přírodní podmínky jsou důležitými lokalizačními faktory většiny aktivit cestovního ruchu a rekreace. Pro cestovní ruch jsou atraktivní především skalní věže, skalní města, vodopády, skalní okna, ledovcové doliny a kotle, jeskyně, propasti, přirozené tvary vodních toků, jezera, vývěry minerálních vod, lesní plochy, rašeliniště, místa s výskytem vzácných druhů rostlin a živočichů, chráněné dřeviny atd. Nutno podotknout, že mnoha našich přírodních atraktivit je chráněna nějakým stupněm ochrany, ne však všechna tato území jsou návštěvníky vyhledávána, některá slouží pouze pro výzkumné účely.

Povrch České republiky je velmi rozmanitý – najdeme zde nejen roviny, ale i kopce a vysoká pohoří. Podle Vystoupila a kol. (2006) jsou z hlediska rekreačního využití nejatraktivnějším územím naše horské oblasti (Šumava, Krušné hory, Lužické hory, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky, Beskydy). Tyto oblasti jsou využívány především pro sportovní cestovní ruch (lyžování, horská turistika). K dalším turisty vyhledávaným oblastem patří pískovcová skalní města (Adršpašské skály, Teplické skály, Český ráj, České Švýcarsko). Mezi krasové oblasti s mohutným systémem jeskyň patří např. oblasti Moravský kras, Javořické jeskyně, Koněpruské jeskyně.

Dalším významným přírodním předpokladem jsou četné minerální prameny, které využívají lázeňská střediska jako jsou např. Karlovy Vary, Františkovy Lázně, Lázně Bohdaneč, Mariánské Lázně a další.

Kulturně – historické podmínky

Česká republika je bohatá na kulturně-historické památky, které jsou dokladem její historie, životního stylu a prostředí společnosti. Objektů kulturně-historických je mnoho, největší pozornost se upíná k objektům jako jsou hrady a zámky, kterých je v České republice více než 2200 (Vystoupil a kol., 2006, s. 24). Autor ještě uvádí přesnější rozdělení těchto objektů na zámky, kterých je 155 a z toho 6 jich je zapsáno v seznamu UNESCO (Kroměříž, Český Krumlov, Lednice, Litomyšl, Telč a Valtice), na hrady, kterých je 46, z čehož je jeden zapsán v seznamu UNESCO (Pražský hrad) a 22 hradů je národní kulturní památkou, na 35 zřícenin a 2 tvrze.

Do kulturně-historických památek se kromě hradů a zámků řadí také církevní památky, které dokládají náboženské tradice. Ústřední seznam kulturních památek ČR uvádí, že je registrováno na 5800 církevních objektů nezapočítávající kříže, samostatný inventář či sochy svatých.

Další součástí kulturně-historických předpokladů, která plní poznávací i společenskou funkci, jsou kulturní zařízení, která můžeme rozdělit do tří skupin:

- muzea, galerie, skanzeny a obrazárny;
- divadla, hvězdárny a planetária;
- kongresy.

Kromě objektů jsou v České republice navštěvovány také různé kulturní, společenské a také sportovní akce. Příkladem takové akce je např. Pražské jaro či Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech, ze sportovních např. Velká cena ČR.

Nejvýznamnějším navštěvovaným místem v ČR je bezpochyby hlavní město Praha, která se pokládá za jeden z předních světových turistických cílů.

3.2.3 Státní instituce cestovního ruchu ČR

V České republice působí několik státních institucí, které zasahují do rozvoje cestovního ruchu a také jsou odpovědné za sběr statistických informací, které zároveň i zpracovávají a interpretují. Mezi nejvýznamnější patří Ministerstvo pro místní rozvoj, Český statistický úřad, Česká národní banka a Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism.

1) Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR)

Důležitým cílem MMR je za pomoci legislativních nástrojů vytvořit podmínky pro rozvoj cestovního ruchu. Vytváří jasná pravidla pro provoz cestovních kanceláří a zároveň pravidla pro ochranu spotřebitele. Jeho úkolem je tvorba Koncepce státní politiky cestovního ruchu ČR na období 2014-2020, což je strategický dokument, který je nezbytným nástrojem pro činnost MMR (Ministerstvo pro místní rozvoj).

2) Český statistický úřad (ČSÚ)

Český statistický úřad je ústředním orgánem státní správy ČR, který byl zřízen 8. ledna 1969 zákonem č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. Tento úřad zajišťuje základní statistiku cestovního ruchu v ČR a také je garantem sestavení satelitního účtu cestovního ruchu (TSA) (Český statistický úřad, 2019)

3) Česká národní banka (ČNB)

Česká národní banka zpracovává statistiku platební bilance, kde jsou mimo jiné zahrnuty i příjmy a výdaje z cestovního ruchu.

4) CzechTourism

Agentura CzechTourism je státní příspěvkovou organizací, kterou zřizuje Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Jejím základním cílem je propagace České republiky jako destinace cestovního ruchu v zahraničí i v České republice (CzechTourism, 2005-2017). K dosažení tohoto cíle plní tyto úkoly:

1. koordinace činností cestovního ruchu
2. destinační marketing
3. mediální prezentace ČR
4. informační podpora
5. výzkumné a vzdělávací činnosti
6. ekonomické a administrativní zajištění chodu agentury.

4 Metodika

Práce se skládá ze dvou částí, a to teoretické a praktické. Teoretická část byla vypracována na základě literární rešerše, která vysvětluje základní pojmy cestovního ruchu, jeho dělení, funkci a také vliv na ekonomiku.

Praktická část pomocí analýzy časových řad mapuje příjezdový cestovní ruch, jeho sezónnost a také vliv na ekonomiku České republiky.

K dosažení výsledků byla použita data z Českého statistického úřadu a následně zpracována ve statistickém programu Statistica. Vybrané ukazatele jsou analyzovány pomocí elementárních charakteristik a trendových funkcí. Data také slouží k predikci vývoje následujících let.

4.1 Analýza časových řad

Časová řada se většinou definuje jako „*množina pozorování kvantitativní charakteristiky (ukazatele), uspořádaná v čase*“ (Svatošová, Kába, 2008, str. 38).

Löster a kol. (2009, str. 169) časovou řadu definuje takto: „*Posloupnost hodnot sledovaného ukazatele, která je jednoznačně uspořádána v čase.*“

Časové řady se dělí podle různých hledisek. Podle charakteru ukazatele je dělíme na:

- okamžikové, které představují hodnoty k určitému okamžiku nebo datu;
- intervalové, kdy jsou hodnoty měřeny za určitý interval.

Častěji používané dělení je z hlediska délky periodicity, které člení časové řady na:

- krátkodobé (kratší než 1 rok);
- dlouhodobé (nejméně 1 rok) (Löster a kol., 2009, str. 169).

4.2 Elementární charakteristiky

Ke zkoumání rychlosti změn hodnot ukazatele v závislosti na čase se používají různé statistické charakteristiky. Patří sem absolutní charakteristiky, které umožňují absolutní porovnávání hodnot jednotlivých členů časové řady. Do této kategorie charakteristik patří:

První absolutní diference dy_t (absolutní přírůstky)

$$dy_t = y_t - y_{t-1} \quad t = 2, 3, \dots, n. \quad [1]$$

kde: y_t ... hodnota ukazatele v daném období

y_{t-1} ... hodnota ukazatele v bezprostředně předcházejícím období.

Tato diference ukazuje absolutní přírůstek nebo úbytek zkoumaného ukazatele v určitém období proti období, které mu předcházelo.

Kromě absolutních charakteristik se také používají charakteristiky relativní, kam se řadí např. koeficienty růstu (k_t).

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \quad t = 2, 3, \dots, n. \quad [2]$$

Stejným způsobem, jakým udávají relativní změnu hodnot řetězové indexy, měřenou ale v rozdílných obdobích „t“ a vztaženou vždy k úrovni výchozího bazického období „0“, udává hodnotu bazický index (z_t). V práci tento index není zkoumán.

$$z_t = \frac{y_t}{y_0} \quad t = 1, 2, \dots, n. \quad [3]$$

kde: y_0 ... hodnota počátku sledovaného období (Svatošová, Kába, 2008, str. 39).

4.3 Dekompozice časových řad

U dlouhodobých řad je podstatou změření a vyjádření tzv. trendu, což je dlouhodobý vývoj hodnot znaku, který se vypočítá pomocí trendové funkce. U krátkodobých časových řad se vyskytuje složka tzv. krátkodobého cyklického kolísání, která se nazývá sezónní složka.

Nejčastěji se při analýze časových řad přepokládá aditivní model, tzn. jednotlivé složky vývoje se sčítají:

$$y_t = T_t + P_t + \varepsilon_t \quad [4]$$

kde

T_t - trendová složka

P_t - periodická složka

ε_t - náhodná (reziduální složka).

Trend – dlouhodobá a hlavní tendence vývoje časové řady.

Periodická složka – důsledkem působení periodicky opakujících se faktorů, projevuje se periodickými výkyvy ukazatelů časové řady (hodnoty v časové řadě mohou střídavě klesat či růst). Rozlišujeme:

- cyklické kolísání – pravidelně se opakující výkyvy ukazatelů, kdy období přesahuje více než 1 rok;
- sezónní kolísání – roční perioda;

Náhodné kolísání – projevuje se drobnými, nepravidelnými výkyvy časové řady, které nelze předpovídat (Svatošová, Kába, 2008, str. 41).

4.4 Volba vhodnosti modelu

Literatura doporučuje pro odhad modelu provést grafickou analýzu pozorovaných hodnot, nicméně tato analýza není příliš přesná. Další možností, jak odhadnout vhodný model je prostřednictvím analýzy dynamických vlastností funkcí a výsledků pozorování. Nejčastěji se pro odhad modelu používá standardní ukazatel, který slouží k popisu stupně shody modelu s empirickými údaji, je index determinace I^2 .

$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - y'_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2} \quad [5]$$

kde

y_t ... pozorované hodnoty $t = 1, 2, \dots, n$

y'_t ... očekávané hodnoty

Index determinace je bezrozměrné číslo, které se pohybuje v intervalu $0 \leq I^2 \leq 1$.

Čím blíže je hodnota indexu determinace jedné, tím je model přesnější a lépe popisuje zkoumaný jev (Svatošová, Kába, 2008, str. 47).

Trend je většinou popisován základními funkcemi. Nejčastěji používané funkce jsou:

- Lineární (přímka) $T_t = a + bt$ [6]

- Kvadratická (parabola) $T_t = a + bt + ct^2$ [7]

- Exponenciální (exponenciály) $T_t = ab^t$ [8]

- Logaritmická (inverzní exponenciály) $T_t = a + b \log t$ [9]

(Svatošová, Kába, 2008, str. 44).

4.4 Sezónní složka

Sezónnost lze vyjádřit pomocí sezónní složky, která představuje pravidelně se opakující výkyvy ve vývoji sledovaného jevu vzhledem k trendu a vyskytuje se v časových řadách s periodicitou kratší, než je 1 rok. Sezónní výkyvy jsou většinou vyvolány střídáním ročních období, v České republice tedy jaro, léto, podzim a zima, a také různými tradicemi a zvyklostmi.

K vyjádření intenzity sezónních vlivů se používají tzv. sezónní indexy (s_t). Jsou to údaje, které informují o tom, jak je hodnota vychýlena oproti hodnotě trendu:

$$s_t = \frac{\text{skutečná hodnota řady } y_t}{\text{vyrovnaná hodnota řady } y'_t} \quad [9]$$

y_t – skutečná hodnota

y'_t – vyrovnaná hodnota

Vyrovnaná hodnota může být:

- a) Aritmetický průměr skutečných hodnot (období celé periody sezónního cyklu).

Sezónní index má tvar:

$$s_t = \frac{y_t}{\bar{y}}, \quad \text{kde } s_t = \frac{\sum y_t}{12} \text{ (v případě měsíčních údajů)} \quad [10]$$

Tento způsob výpočtu se používá v případě, kdy časová řada nemá žádný nebo velmi malý trend.

- b) Teoretická hodnota, která se stanoví pomocí klouzavých průměrů nebo metodou analytického vyrovnání, tzn.:

$$s_t = \frac{y_t}{y'_t}, \quad \text{kde } y'_t \text{ jsou hodnoty vyrovnané.} \quad [11]$$

Tento způsob se využívá v případě výraznějšího trendu (Svatošová, Kába, 2008, str. 56).

4.5 Předpovědi časových řad

Analýza časových řad slouží nejen k popisu vývoje daného ukazatele v minulém období, ale také, a především, slouží k prognózování budoucího vývoje ukazatele. Základní metodou prognózování je extrapolace. Modely, které jsou prognózovány touto metodou, mají mnoho předností jako jsou jednoduchost výpočtů i teoretická, dobrá interpretovatelnost výsledků a také fakt, že k analýze a prognóze budoucích hodnot stačí pouze informace o minulém vývoji daného ukazatele.

Metoda extrapolace spočívá v tom, že se určí základní trend ve vývoji sledovaného ukazatele v rámci určitého časového období a předpovědí je potom extrapolovaný trend (Svatošová, Kába, 2008, str. 52).

Bodový odhad je konkrétní hodnota, která vyjadřuje budoucí hodnotu pouze jedním číslem. Problémem tohoto odhadu je výběr statistiky, pomocí které by se získal co nejkvalitnější odhad. Pro splnění tohoto požadavku, musí mít odhadová statistika určité vlastnosti, které jsou:

- nestranná;
- konzistentní;
- vydatná;
- postačující (Kába, Svatošová, 2012, str. 39).

4.6 Relativní chyba prognózy

Ke zhodnocení vhodnosti prognózy se používá Theilův koeficient nesouladu (Theil's Inequality Coefficient):

$$T_H = \frac{\sum_{i=1}^m (P_t(i) - y_{t+1})^2}{\sum_{i=1}^m y_{t+1}^2} \quad [12]$$

$P_t(i)$... predikce v čase t na i období dopředu

y_{t+1} ... pozorovaná hodnota časové řady v čase t+1

V případě, že hodnota Theilova koeficientu je rovna 0, pak se prognóza shoduje se skutečností. Naopak všechny hodnoty, které jsou vyšší než 1, vypovídají o tom, že výsledek prognózy je horší než naivní předpovědi modelu (pokud se hodnota rovná 1, jedná se o tzv. naivní předpověď) (Hušek, 2007, str. 285).

Relativní chyba extrapolace se počítá jako odmocnina Theilova koeficientu nesouladu a následně vynásobena stem. Výsledná hodnota je v procentech. Predikce je považována za dostatečně přesnou, pokud je relativní chyba prognózy menší nebo rovna 5 %. Pokud se hodnota relativní chyby nachází v intervalu 5-10 %, je prognóza považována za uspokojivě přesnou a pokud je větší než 10 %, pak je relativní chyba příliš velká a model není vhodný pro predikci (Minařík, 2006, str. 77).

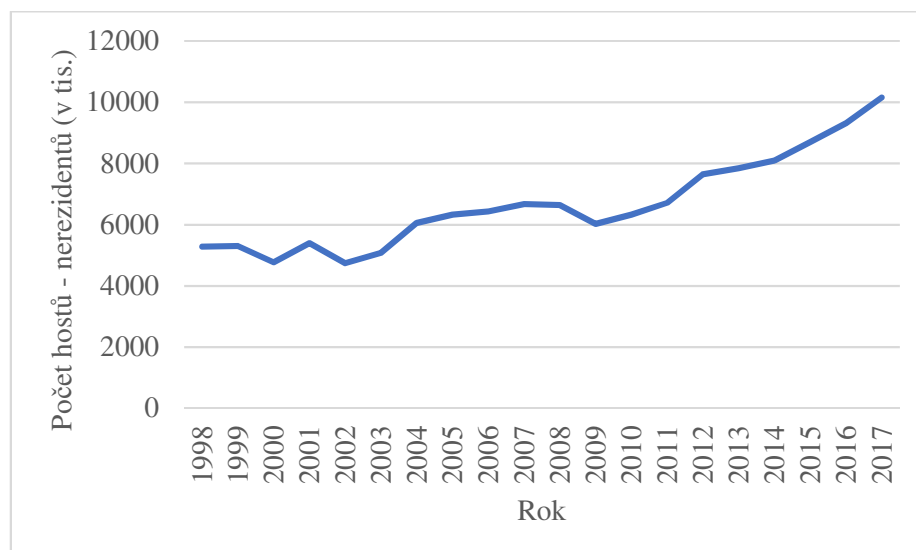
5 Vlastní zpracování

Vlastní zpracování se zaměřuje na popis jednotlivých ukazatelů cestovního ruchu příjezdového, výjezdového a domácího a také ekonomických ukazatelů, na které má cestovní ruch vliv.

5.1 Vývoj příjezdového cestovního ruchu v ČR

Vybraný ukazatel, který bude analyzován, je počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 1998-2017. Hostem je myšlena každá osoba (kromě personálu a majitele bydlící v ubytovacím zařízení), která použila služeb zařízení k přechodnému ubytování včetně dětí.

Graf 1 Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 1998-2017 (v tis. osobách)

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 1 zobrazuje počet nerezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 1998-2017. Z grafu je zřejmé, že v letech 1998-2004 má časová řada střídavě rostoucí a klesající trend. Od roku 2003 do roku 2007 je tento trend rostoucí, v roce 2008 a 2009 opět klesající. Od roku 2010 je trend rostoucí. Celkově je časová řada bez trendu. Od roku 2012 by mohl být pro predikci dalšího vývoje použit lineární trend.

Tabulka 1 Počet hostů – nerezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 1998-2017

Období	Počet hostů - nerezidenti (v tis.)	1. difference	Relativní přírůstek (v %)	Koeficient růstu
1998	5281			
1999	5308	27,00	0,51	1,01
2000	4773	-535,00	-10,08	0,90
2001	5405	632,00	13,24	1,13
2002	4743	-662,00	-12,25	0,88
2003	5076	333,00	7,02	1,07
2004	6061	985,00	19,41	1,19
2005	6336	275,00	4,54	1,05
2006	6435	99,00	1,56	1,02
2007	6680	245,00	3,81	1,04
2008	6649	-31,00	-0,46	1,00
2009	6032	-617,00	-9,28	0,91
2010	6334	302,00	5,01	1,05
2011	6715	381,00	6,02	1,06
2012	7647	932,00	13,88	1,14
2013	7852	205,00	2,68	1,03
2014	8096	244,00	3,11	1,03
2015	8707	611,00	7,55	1,08
2016	9321	614,00	7,05	1,07
2017	10160	839,00	9,00	1,09

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj příjezdového cestovního ruchu je zachycen v Tabulce 1. Z této tabulky lze vypočítat, že počet nerezidentů, tedy zahraničních turistů, nemá jasně daný rostoucí či klesající trend. V roce 1999 dochází k nepatrnému meziročnímu nárůstu, ale v roce 2000 přichází meziroční pokles o 10,08 %. V roce 2002 došlo k největšímu absolutnímu úbytku, kdy počet ubytovaných zahraničních návštěvníků klesl oproti roku 2001 o 662tis. tedy o 12,25 %. Od roku 2003 do roku 2007 se dostává každoročnímu nárůstu oproti předešlému roku. Nejvyšší meziroční nárůst v tomto období zaznamenal rok 2004 o 19,41 %, a to díky vstupu České republiky do Evropské unie a Mistrovství světa v ledním hokeji, které se pořádalo v Praze a Ostravě. V roce 2008 dochází k meziročnímu poklesu o 0,46 %. Tento rok byl ovlivněn světovou ekonomickou krizí, která se dotkla nákupního rozhodování zahraničních turistů a cestovní ruch v České republice opět zaznamenal

meziroční pokles, který se prohloubil ještě v roce 2009 o 9,28 %. Po roce 2009, kdy skončila ekonomická krize, příjezdový cestovní ruch opět zaznamenal nárůst.

Vzhledem k tomu, že v roce 2012 a 2013 došlo k revizi dat statistickým úřadem, nelze srovnávat tyto roky s předešlým obdobím.

Od roku 2012 má počet příjezdů zahraničních turistů rostoucí trend. Pouze v roce 2016 došlo k mírnému meziročnímu poklesu o 0,5 %.

Z hodnoty průměrného koeficientu růstu za období 2012-2017 vyplývá, že průměrně počet zahraničních turistů vzrostl na cca 106 % výše předchozího roku.

5.1.1 Sezónnost příjezdového cestovního ruchu v ČR

Česká republika se nachází v mírném podnebném pásmu, střídají se tu tedy čtyři roční období.

V České republice dominuje letní sezóna. Hlavním důvodem návštěvy jsou především kulturně-historické památky, lázně, zábava, ale také zde hraje svoji roli kongresová turistika. Pro zjištění sezónního kolísání byly použity sezónní charakteristiky (Tabulka 2). Tyto charakteristiky popisují průběh návštěvnosti nerezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních v České republice v průběhu průměrného roku. Podle sezónního průměru 2 828 099 je nejproduktivnější co do počtu zahraničních turistů třetí čtvrtletí. Naopak nejméně ubytovaných turistů Česká republika zaznamenává v prvním čtvrtletí, kdy je průměrná návštěvnost 1 592 391.

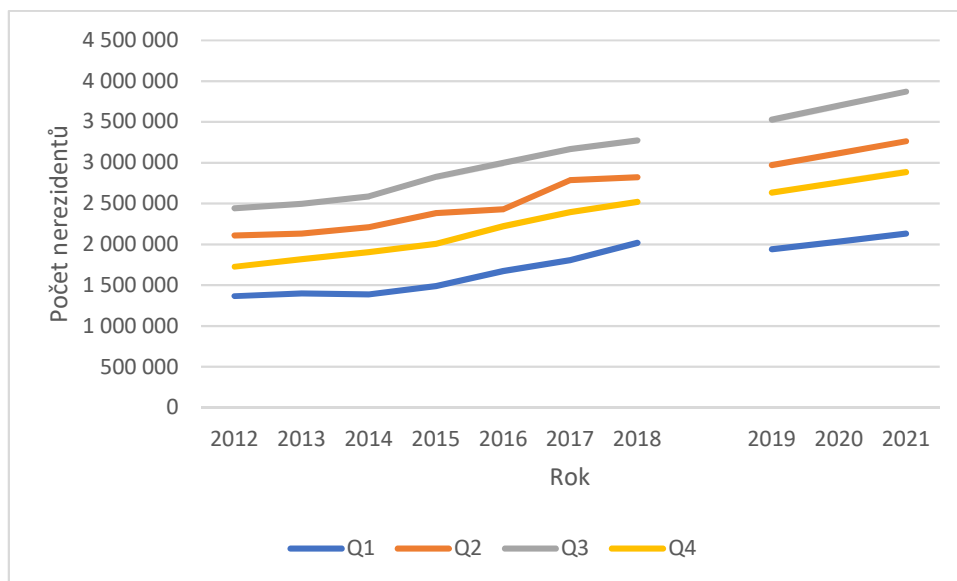
Sezónní odchylka udává rozdíl sezónního průměru od průměru celkového. První a čtvrté čtvrtletí se drží pod průměrem roku a druhé a třetí čtvrtletí se nachází nad průměrem roku. Je to dané klimatickými podmínkami České republiky, které jsou příznivé pro čas strávený v této zemi, ať už návštěvou různých měst, památek či přírodních úkazů, ale také sportovním vyžitím, zábavou atd. Z tohoto hlediska je první čtvrtletí o 636 869 nerezidentů pod průměrem roku, a naopak třetí čtvrtletí je o 598 839 nad průměrem roku. Důvodem je, že třetí čtvrtletí zahrnuje letní měsíce, které jsou nejvíce navštěvovány vzhledem k letním prázdninám, které mají okolní státy. Sezónní index tato čísla udává v procentech tzn. první čtvrtletí představuje pouhých 71,43 % ročního průměru a naopak třetí 126,86 % ročního průměru.

Tabulka 2 Počet nerezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2012-2018 dle čtvrtletí

	Q1	Q2	Q3	Q4
2012	1 366 565	2 110 514	2 443 547	1 726 418
2013	1 401 154	2 132 019	2 499 003	1 819 689
2014	1 388 162	2 212 692	2 588 968	1 906 063
2015	1 490 535	2 383 136	2 826 160	2 007 082
2016	1 673 099	2 429 080	2 997 508	2 221 753
2017	1 807 763	2 787 827	3 167 489	2 397 389
2018	2 019 457	2 821 358	3 274 015	2 520 815
Sezónní průměr	1 592 391	2 410 947	2 828 099	2 085 601
Sezónní odchylka	-636 869	181 687	598 839	-143 658
Sezónní index (v %)	71,43%	108,15%	126,86%	93,56%
Celkový průměr	2 229 259			
2019	1 939 449	2 972 829	3 529 792	2 634 705
2020	2 035 531	3 118 306	3 700 435	2 760 556
2021	2 131 615	3 263 782	3 871 080	2 886 406

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 2 Počet nerezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2012-2018 dle čtvrtletí

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 2 je znázorněn počet zahraničních turistů, kteří navštívili hromadné ubytovací zařízení v letech 2012-2018 dle jednotlivých čtvrtletí a jejich následné predikce pro následující roky 2019-2021.

Od roku 2012 do roku 2018 dochází k neustálému růstu. Pouze v prvním čtvrtletí roku 2014 došlo k nepatrnému snížení počtu hostů, a to o 12 992.

Pro predikci následujících let (2019-2021) byla využita celá časová řada, která byla očištěna od sezónního kolísání. Po očištění vykazovala lineární trend. Predikované hodnoty pak byly vynásobeny sezónním indexem.

Tabulka 3 Trendová funkce – příjezdový cestovní ruch

Trendová funkce	R^2
$y = 1,74E6 + 33628,3969x$	92,36%

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení přesnosti prognózy $T_H = 1,42 \%$

Chyba predikce je nízká, model se může považovat za dostatečně přesný.

5.2 Vývoj výjezdového cestovního ruchu v ČR

Výjezdový cestovní ruch zaznamenával díky otevření hranic od roku 1989 vzestup, který lze vypočítat z tabulky 4. V roce 1990 meziroční počet výjezdů do zahraničí stoupl o 71,54 % tedy o více než dvě třetiny a v roce 1991 se zvedl o dalších 129,15 %. Další roky se trend ustálil. V roce 1993 došlo k rozpadu ČSFR a došlo ke zkreslení dat, protože metodika Českého statistického úřadu nesledovala hranice se Slovenskou republikou. Meziroční nárůst v roce 1994 o 47,97 % může být zkreslen právě tím, že občané České republiky cestovali na Slovensko za svými příbuznými, rodinami atd.

Tabulka 4 Počet cest do zahraničí v letech 1989–1997 (v mil.)

Období	Počet cest	1. diference	Relativní přírůstek (v %)	Koeficient růstu
1989	7,80			
1990	13,38	5,58	71,54%	1,72
1991	30,66	17,28	129,15%	2,29
1992	32,67	2,01	6,56%	1,07
1993	30,98	-1,69	-5,17%	0,95
1994	45,84	14,86	47,97%	1,48
1995	44,87	-0,97	-2,12%	0,98
1996	48,61	3,74	8,34%	1,08
1997	44,70	-3,91	-8,04%	0,92

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Pro další analýzu jsou využita data za roky 2003–2017.

Tabulka 5 znázorňuje počet cest do zahraničí rezidenty České republiky v letech 2003-2017. Ve sledovaném období nejvíce občanů ČR vycestovalo v roce 2008 a to více než 7,5 mil. Naopak nejslabším rokem byl rok 2014, kdy vycestovalo o více než dva miliony méně lidí než v roce 2008.

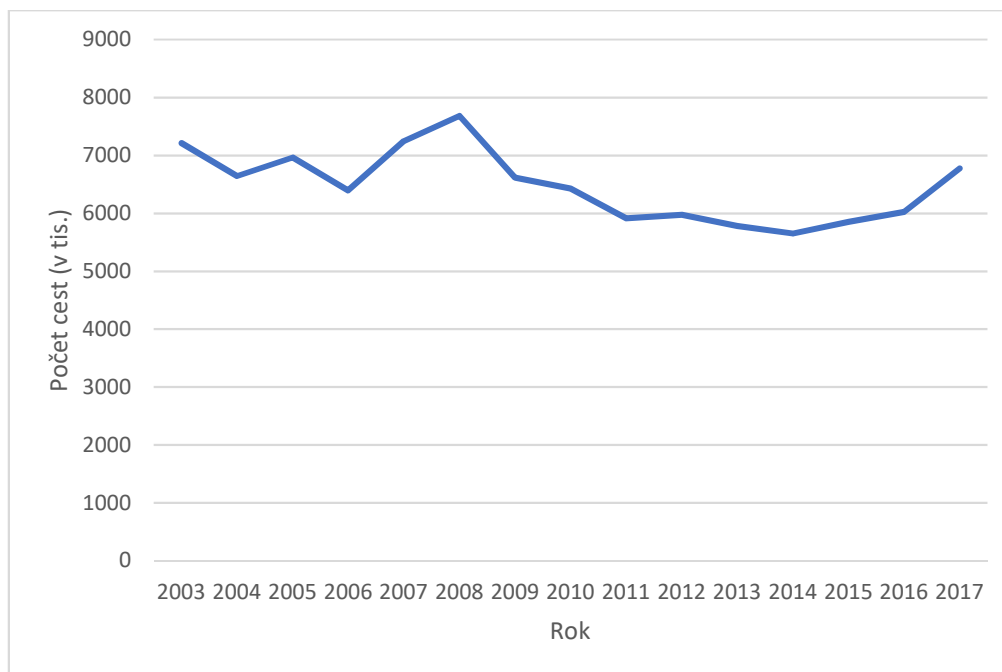
Největší meziroční nárůst zaznamenal rok 2007 a to o 13,35 % než bylo v roce 2006. Oproti tomu největší meziroční pokles se uskutečnil v roce 2009 o 13,39 %, kdy na vině je ekonomická krize z roku 2008, která zasáhla i další roky.

Tabulka 5 Počet cest do zahraničí v letech 2003-2017

	Počet cest do zahraničí (v tis.)	1. diference	Relativní přírůstek (v %)	Koeficient růstu
2003	7213			
2004	6643	-570,76	-7,91	0,92
2005	6963	320,65	4,83	1,05
2006	6393	-570,07	-8,19	0,92
2007	7247	853,56	13,35	1,13
2008	7685	438,25	6,05	1,06
2009	6618	-1067,06	-13,89	0,86
2010	6429	-189,23	-2,86	0,97
2011	5912	-516,83	-8,04	0,92
2012	5978	66,02	1,12	1,01
2013	5781	-196,41	-3,29	0,97
2014	5651	-130,9	-2,26	0,98
2015	5856	205,03	3,63	1,04
2016	6027	171,01	2,92	1,03
2017	6775	748,54	12,42	1,12

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 3 Počet cest do zahraničí v letech 2003-2017

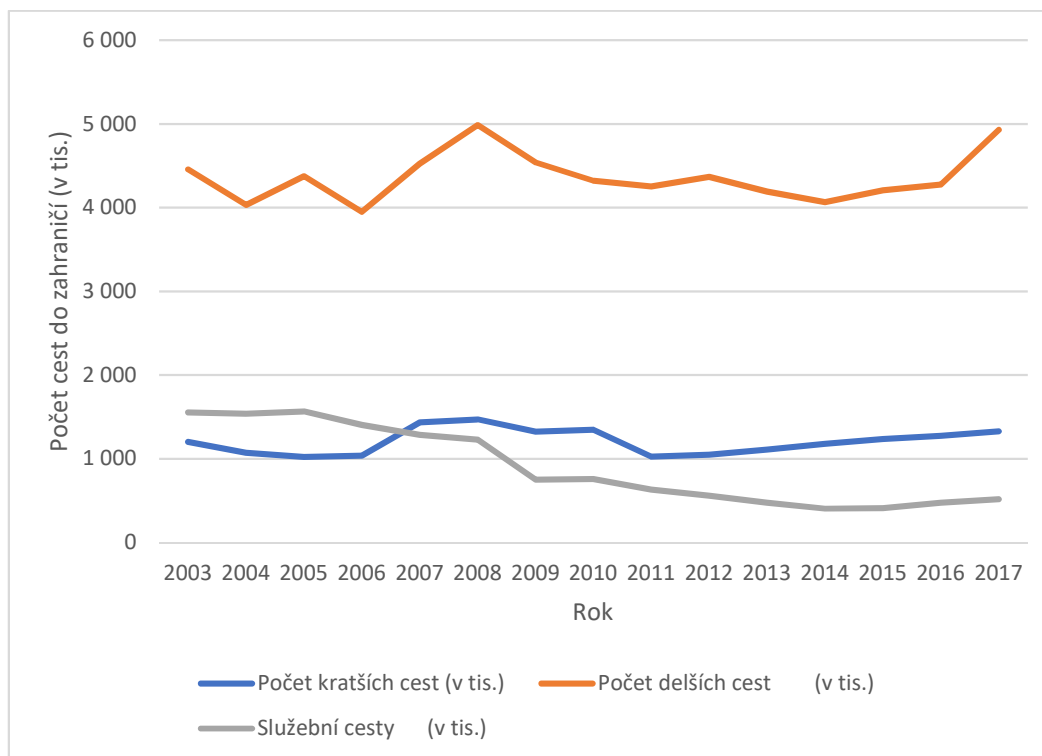
Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Dle Grafu 3 má počet cest Čechů do zahraničí od roku 2003 do roku 2006 střídavě rostoucí a klesající trend. Od roku 2006 tento trend byl rostoucí do roku 2008, kde dosáhl zatím svého vrcholu. Následující roky jsou klesající (až na výjimku v roce 2012). Tato situace trvá do roku 2014, poté se opět objevuje rostoucí trend.

Český statistický úřad rozlišuje cesty na delší, kratší a služební.

Do zahraničí cestují Češi převážně na delší dobu (Příloha 2). Průměrný podíl delších cest na celkovém počtu výjezdů do zahraničí je necelých 68 %. Naopak nejmenší průměrný podíl na celkovém počtu výjezdů mají služební cesty s necelými 14 %. Služební cesty v letech 2003-2006 převyšovaly nad kratšími cestami (nejvíce služebních cest se konalo v roce 2005 s počtem 1,5 mil), ale od roku 2006 zaznamenávají každoroční pokles, který se zastavil na podílu cca 7 % na celkovém počtu výjezdů (v roce 2005 0,4 mil.). Důvodem, proč se počet služebních cest snižuje je ekonomická krize v roce 2008 a dále také nové technologie, díky kterým se může řada schůzek konat prostřednictvím videokonference.

Graf 4 Počet cest do zahraničí dle typu cesty v letech 2003-2017

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Z Grafu 4 je zřejmé, že počet delších i kratších cest má v posledních letech rostoucí trend. Oproti tomu služební cesty mají od počátku spíše klesající trend, v posledních letech dochází k mírnému růstu.

5.2.1 Sezonnost výjezdového cestovního ruchu ČR

Stejně jako zahraniční turisté nejvíce cestují v určitém období, i čeští občané vycestovávají do zahraničí nejčastěji v létě, kdy vyhledávají moře. Toto tvrzení dokazuje Tabulka 6, kde nejvíce cest, které jsou do zahraničí uskutečněny, proběhne ve třetím čtvrtletí, což znamená v měsících červenec až září. Tyto měsíce představují 234 % z celkového ročního průměru. Jako druhé nejproduktivnější období je druhé čtvrtletí (duben–červen), kde hodnota dosahuje 81 % celkového ročního průměru. Zimní měsíce pro Čechy znamenají méně zahraničních cest než v jiných měsících, důvodem je možnost využít rekreaci a sportovní vyžití v České republice, kde se nabízí velké množství horských středisek. Sezónní index prvního čtvrtletí činí 49 % z celkového ročního průměru a čtvrté čtvrtletí dokonce pouhých 36 %.

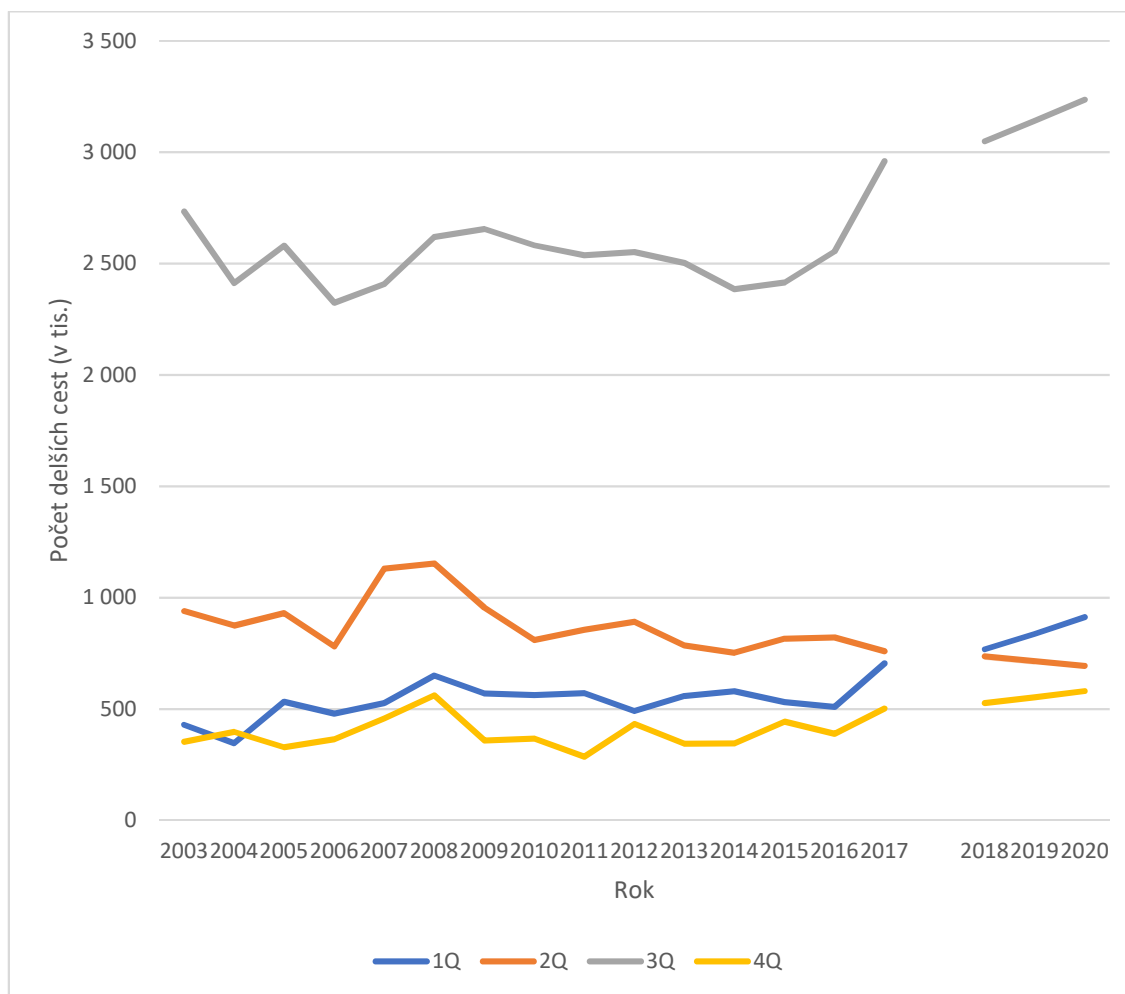
Tvrzení výše však lze uvést pouze v případě, že se jedná o delší cesty. V případě kratších cest není výsledek tak jednoznačný (Tabulka 7). Čeští turisté spíše preferují druhé čtvrtletí, tedy měsíce duben až květen, které je udává hodnotu 112 % celkového ročního průměru. Sezonní indexy těchto kvartálů nejsou tak odlišné jako u dlouhých cest. Druhý a třetí kvartál přesahují sta procent celkového ročního průměru a první a čtvrtý kvartál se ke sto procentům přibližují (Tabulka 7).

Tabulka 6 Počet delších cest do zahraničí dle jednotlivých čtvrtletí (v tis.)

	1Q	2Q	3Q	4Q
2003	429	939	2 735	353
2004	347	875	2 413	397
2005	533	931	2 581	329
2006	479	782	2 324	364
2007	527	1 130	2 409	458
2008	651	1 154	2 619	562
2009	570	956	2 656	359
2010	563	810	2 583	367
2011	572	856	2 538	286
2012	491	892	2 552	433
2013	559	786	2 503	345
2014	580	753	2 386	346
2015	532	816	2 415	443
2016	510	822	2 555	389
2017	705	760	2 961	502
Sezonní průměr	537	884	2 549	396
Sezonní odchylka	-555	-207	1 458	-695
Sezonní index	49%	81%	234%	36%
2018	768	737	3050	527
2019	838	715	3141	553
2020	913	694	3236	581

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 5 Počet delších cest do zahraničí dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Z grafu 5 je patrné, že časová řada počtu delších cest do zahraničí nevykazuje žádný trend. Z tohoto důvodu je k predikci využita časová řada od roku 2013 do roku 2017 a je provedena pomocí průměrného koeficientu růstu (Příloha 3). Predikované hodnoty následujících let představují pozitivní rostoucí vývoj pro první, třetí a čtvrté čtvrtletí počtu výjezdů rezidentů do zahraničí na delší dobu. U druhého čtvrtletí se očekává klesající trend.

Hodnocení přesnosti prognózy 1. čtvrtletí $T_H = 19,53 \%$.

Hodnocení přesnosti prognózy 2. čtvrtletí $T_H = 7,77 \%$.

Hodnocení přesnosti prognózy 3. čtvrtletí $T_H = 11,04 \%$.

Hodnocení přesnosti prognózy 4. čtvrtletí $T_H = 18,10 \%$.

Chyba predikce je vysoká, proto není vhodná. Vhodná je pouze predikce pro 2. čtvrtletí.

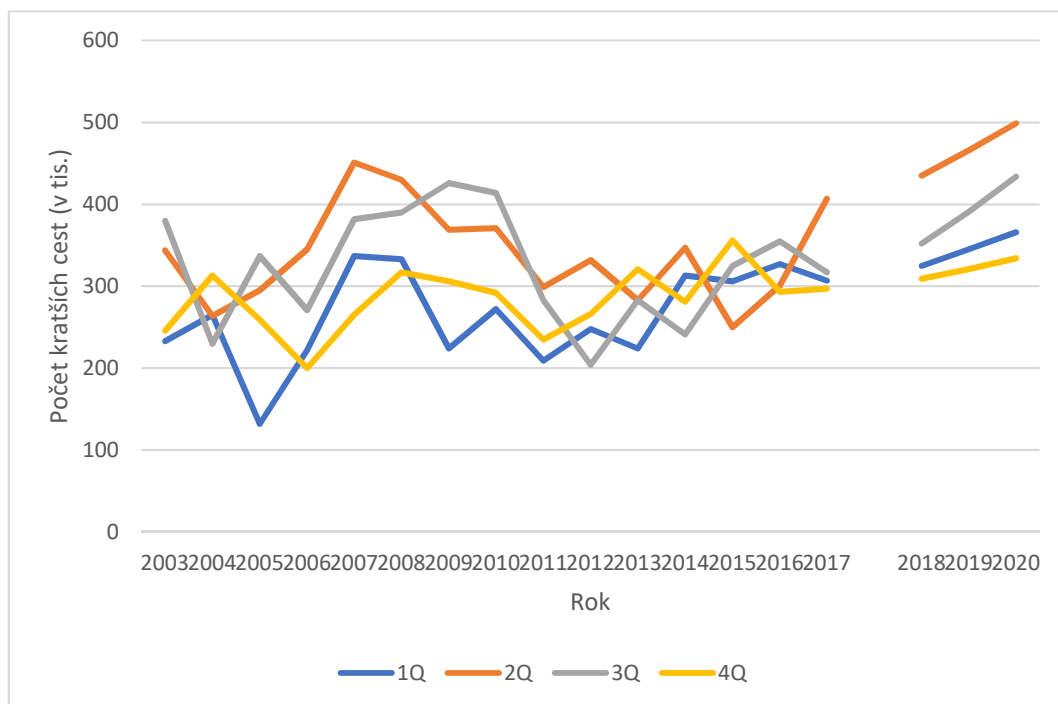
Tabulka 7 Počet kratších cest do zahraničí dle jednotlivých čtvrtletí (v tis.)

	1Q	2Q	3Q	4Q
2003	233	344	380	246
2004	265	264	230	313
2005	132	295	337	259
2006	222	345	271	200
2007	337	451	382	265
2008	333	430	390	317
2009	224	369	426	306
2010	272	371	414	292
2011	209	299	283	235
2012	248	332	204	266
2013	224	283	283	321
2014	313	347	241	281
2015	306	250	325	356
2016	327	301	355	293
2017	307	407	317	297
Sezonní odchylka	-39	95	21	-19
Sezonní index	87%	112%	107%	94%
Celkový průměr	302			
2018	325	435	352	309
2019	345	466	391	321
2020	366	499	434	334

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Čeští turisté v rámci kratších cest preferují druhé čtvrtletí, tedy měsíce duben až květen, které je udává hodnotu 112 % celkového ročního průměru. Sezonní indexy těchto kvartálů nejsou tak odlišné jako u dlouhých cest. Druhý a třetí kvartál přesahují sta procent celkového ročního průměru a první a čtvrtý kvartál se ke sto procentům přibližují (Tabulka 7).

Graf 6 Počet kratších cest do zahraničí dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 6 představuje počet kratších cest do zahraničí. I v tomto případě časová řada nevykazuje žádný trend, proto se při výpočtu predikce postupovalo stejně jako v případě delších cest (Příloha 4). V období 2018-2020 se předpokládá růstový trend.

Hodnocení přesnosti prognózy 1. čtvrtletí $T_H = 12,25 \%$.

Hodnocení přesnosti prognózy 2. čtvrtletí $T_H = 21,62 \%$.

Hodnocení přesnosti prognózy 3. čtvrtletí $T_H = 20,36 \%$.

Hodnocení přesnosti prognózy 4. čtvrtletí $T_H = 17,88 \%$.

Chyba predikce je vysoká, prognóza není přesná.

Ve zkoumání sezonnosti výjezdového cestovního ruchu nebyly zařazeny služební cesty, a to z toho důvodu, že Český statistický úřad od roku 2011 nesleduje služební cesty v kvartálním období.

5.3 Vývoj domácího cestovního ruchu

Pro cestovní ruch dané země je nejen důležité kolik zahraničních turistů přijede nebo kolik občanů dané země vycestuje do zahraničí, ale také kolik tuzemských turistů vycestuje v rámci své země.

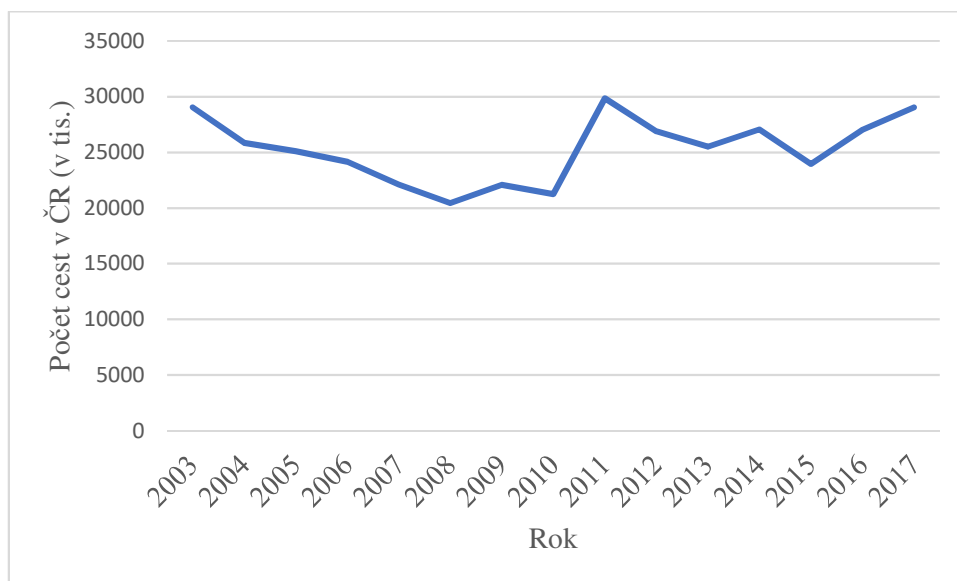
Tabulka 8 Přehled vypočtených základních charakteristik celkového počtu cest v České republice v letech 2003-2017

	Celkem počet cest (v tis.)	1. diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu
2003	29041			
2004	25834	-3207	-11%	0,89
2005	25113	-722	-3%	0,97
2006	24154	-959	-4%	0,96
2007	22121	-2033	-8%	0,92
2008	20448	-1673	-8%	0,92
2009	22088	1640	8%	1,08
2010	21246	-841	-4%	0,96
2011	29847	8601	40%	1,40
2012	26881	-2967	-10%	0,90
2013	25499	-1382	-5%	0,95
2014	27042	1543	6%	1,06
2015	23964	-3078	-11%	0,89
2016	27040	3076	13%	1,13
2017	29039	2000	7%	1,07

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

V letech 2003-2008 dochází každoročně k meziročnímu poklesu (Tabulka 8). Ke zvýšení počtu cest dochází až v roce 2009, kdy byl počet oproti roku 2008 o 8 % vyšší. Ve sledovaném období volili rezidenti jako cílovou destinaci Českou republiku nejvíce v 2011. Tento rok bylo zaznamenáno skoro 30 mil. cest a zároveň i nejvyšší meziroční přírůstek, který činil 40 %. Nejméně se v domácím prostředí cestovalo v roce 2008, kdy se uskutečnilo více než 20 mil. cest. Nejvyšší meziroční pokles 11 % byl evidován v roce 2004 a 2015.

Graf 7 Počet cest rezidentů v rámci České republiky v letech 2003-2017

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 7 znázorňuje vývoj domácího cestovního ruchu. Je zde zřejmé, že počet cest uskutečněnými rezidenty v rámci České republiky má střídavě klesající a rostoucí trend. Z počátku je tento trend klesající do roku 2008 a naopak v posledních letech je rostoucí.

Stejně jako u výjezdového cestovního ruchu, tak i u domácího cestovního ruchu, rozlišuje Český statistický úřad, zda se jedná o cestu kratší, delší či služební. Na rozdíl od výjezdového cestovního ruchu mají vyšší podíl na celkovém počtu cest cesty kratší, a to s průměrným podílem 68 % (Příloha 5). Delší cesty se podílejí průměrně 25 % a služební cesty 7 %. Tato čísla platí pro celou časovou řadu 2003-2017. V případě průměrných podílů na celkovém počtu cest v posledních pěti letech čísla by vypadala takto: kratší cesty 68 %, delší cesty 29 % a služební cesty 3 %. Zde je patrné, že celkově došlo ke snížení počtu služebních cest v rámci České republiky. I v tomto případě je důvodem rozvoj technologií a možnost využití videokonferencí.

Tabulka 9 Počet hostů rezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních dle krajů v letech 2012-2018

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hlavní město Praha	806 997	851 674	780 961	890 941	1 016 796	1 090 243	1 220 634
Středočeský kraj	649 689	616 035	615 721	699 278	726 494	777 984	854 205
Jihočeský kraj	770 654	788 855	811 155	930 159	977 510	1 027 470	1 085 284
Plzeňský kraj	390 646	372 129	366 150	415 577	427 474	494 076	530 212
Karlovarský kraj	293 788	260 995	259 348	316 776	362 402	382 977	435 636
Ústecký kraj	273 132	279 367	283 133	317 764	346 389	386 188	415 381
Liberecký kraj	583 505	592 863	556 774	655 249	691 027	739 491	793 684
Královéhradecký kraj	738 789	734 530	717 686	867 933	890 141	976 942	1 041 172
Pardubický kraj	315 105	316 185	306 470	353 608	381 601	402 591	399 691
Vysočina	371 625	381 236	381 660	411 012	456 734	491 411	523 159
Jihomoravský kraj	865 462	921 920	985 181	1 044 564	1 098 998	1 248 910	1 354 339
Olomoucký kraj	371 632	404 435	379 324	432 516	477 913	521 154	557 409
Zlínský kraj	475 031	494 594	504 894	558 258	576 322	595 461	651 706
Moravskoslezský kraj	545 718	540 988	542 734	595 002	637 612	705 195	776 529

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka 9 znázorňuje počet hostů rezidentů podle jednotlivých krajů. Ve všech krajích dochází k růstu počtu návštěvníků (Příloha 6). Pouze v ojedinělých případech dochází k poklesu, nicméně tento pokles není příliš zásadní. Podle počtu hostů je nejvíce navštěvovaným krajem Jihomoravský kraj. V roce 2012 tento kraj navštívilo více než 865 tisíc rezidentů, v roce 2018 už to bylo přes 1,3 mil. hostů. Jihomoravský kraj je především navštěvován pro vinařskou a kulturně-přírodně poznávací turistiku, ale také pro kongresové, kulturní a historické využití. Mezi hojně navštěvované kraje samozřejmě patří Hlavní město Praha, kterou v roce 2018 navštívilo více než 1220 tisíc domácích turistů. Přes 1 milion českých turistů zaznamenaly i kraje Jihočeský a Královéhradecký. Jihočeský kraj má předpoklady pro cestovní ruch především v podobě kulturního, přírodního a historického bohatství, ale také svou polohou, která je vhodná k pěší, cyklistické turistice a také k rodinným dovoleným s mnoha zážitky. Královéhradecký je kromě kulturně-přírodního bohatství také vyhledáván pro zimní turistiku.

V roce 2012 byl nejméně navštěvovaným krajem Ústecký kraj s počtem tuzemských hostů 273 tisíc. V roce 2018 tato situace neplatila a nejméně vyhledávaným krajem se stal Pardubický s necelými 400 tisíci hostů.

5.3.1 Sezónnost domácího cestovního ruchu

Vzhledem k velkým prázdninám, které jsou v České republice stanoveny na celý červenec a srpen, dá se očekávat, že i domácí cestovní ruch bude v roce zažívat největší boom právě v těchto měsících. Dalším důležitým obdobím v roce jsou jarní prázdniny, během kterých čeští občané nejvíce vyrážejí na hory. Tyto prázdniny nejsou pro všechny ve stejném termínu, záleží na okrese, ve kterém dítě navštěvuje školní zařízení.

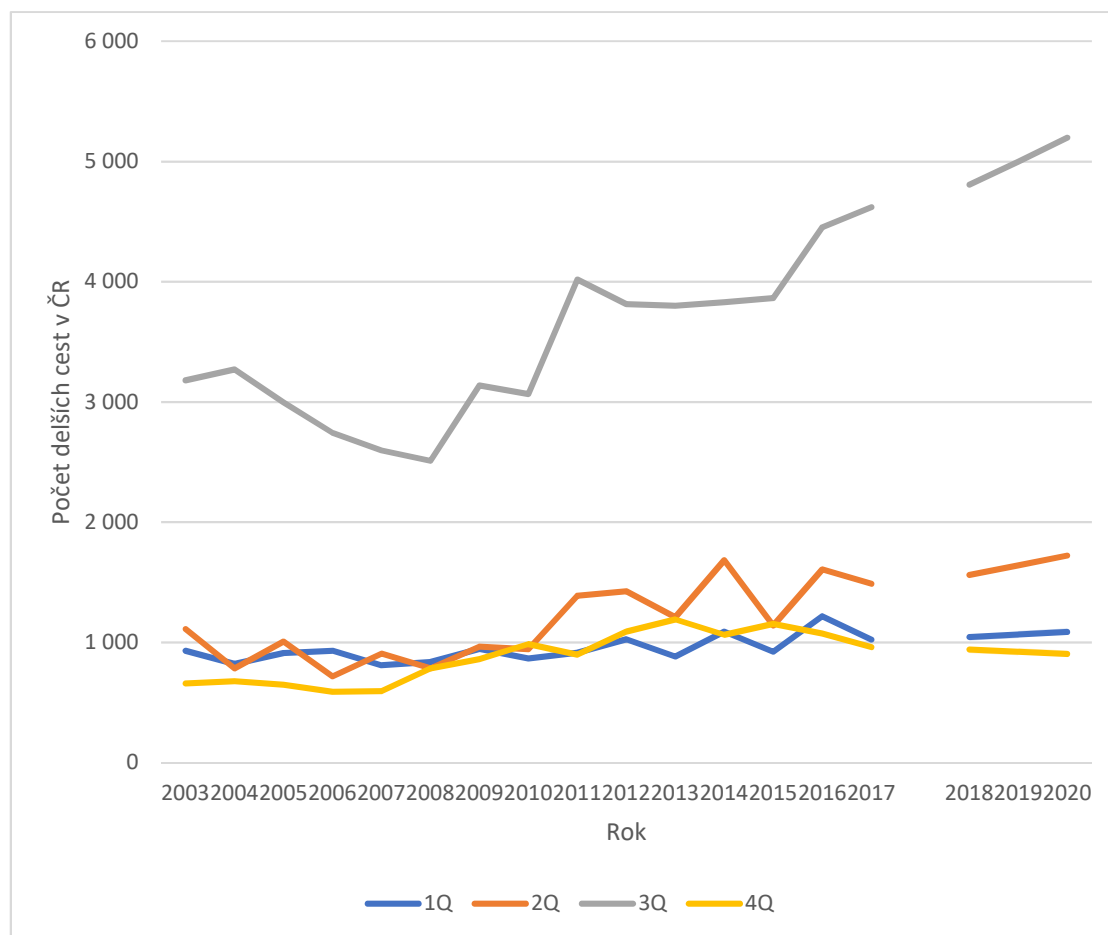
Tabulka 10 Počet delších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020 (v tis.)

	1Q	2Q	3Q	4Q
2003	930	1 113	3 181	660
2004	821	784	3 270	677
2005	913	1 009	2 996	649
2006	932	718	2 744	590
2007	811	906	2 597	595
2008	838	784	2 511	786
2009	947	967	3 137	861
2010	868	944	3 066	988
2011	915	1 389	4 019	900
2012	1 026	1 426	3 815	1 091
2013	885	1 211	3 801	1 192
2014	1 090	1 684	3 831	1 063
2015	923	1 141	3 864	1 156
2016	1 219	1 607	4 453	1 075
2017	1 025	1 488	4 621	961
Sezónní průměr	943	1 145	3 460	883
Sezónní odchylka	-665	-463	1 853	-725
Sezónní index	58,65%	71,20%	215,24%	54,92%
Celkový průměr	1 608			
2018	1046	1562	4806	942
2019	1066	1641	4998	923
2020	1088	1723	5198	904

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Pro zjištění sezónního kolísání byly opět využity sezónní charakteristiky (Tabulka 10). Dle sezónního průměru bylo nejvíce produktivním obdobím (s počtem 3 460 tisíc rezidentů) třetí čtvrtletí tedy měsíce červenec až září. Nejmenší sezónní průměr udává čtvrtletí čtvrté (s počtem rezidentů 883 tisíc). V případě sezónní odchylky je na tom opět nejlépe třetí čtvrtletí, jehož hodnota je nad průměrem o 1 853 českých turistů, představuje tedy více než 215 % celkového průměru. Stejně jako nejnižší roční průměr mělo čtvrté čtvrtletí, tak i sezónní odchylka se v tomto měsíci pohybuje nejniž pod celkovým průměrem a to o 725 tisíc, tedy necelých 55 % celkového průměru. Je to dané tím, že v prosinci se slaví Vánoce a čeští občané tyto svátky slaví spíše doma se svou rodinou a příliš necestují. Kromě třetího čtvrtletí se však pohybují pod celkovým průměrem všechna období.

Graf 8 Počet delších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020 (v tis.)

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 8 znázorňuje počet delších cest rezidentů v rámci České republiky.

Pro predikci následujících let byl využit průměrný koeficient růstu (Příloha 7). Na základě výpočtu bylo zjištěno, že v následujících letech se očekává ve všech obdobích růst, kromě čtvrtého čtvrtletí, ve kterém by mělo dojít k poklesu.

Hodnocení přesnosti prognózy 1. čtvrtletí $T_H = 15,35 \%$

Hodnocení přesnosti prognózy 2. čtvrtletí $T_H = 34,07 \%$

Hodnocení přesnosti prognózy 3. čtvrtletí $T_H = 4,48 \%$

Hodnocení přesnosti prognózy 4. čtvrtletí $T_H = 15,65 \%$

Chyba predikce je vysoká, model není vhodný pro prognózu. Pouze u predikce 3. čtvrtletí je chyba predikce malá.

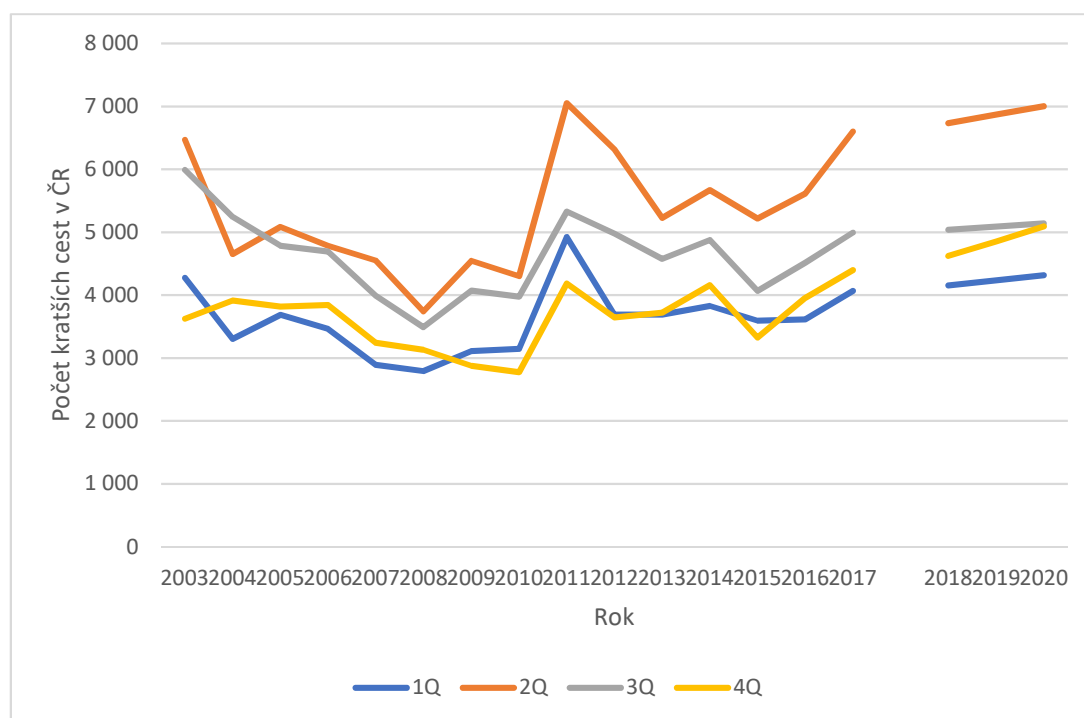
Tabulka 11 Počet kratších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020 (v tis.)

	1Q	2Q	3Q	4Q
2003	4 274	6 468	5 989	3 625
2004	3 304	4 651	5 243	3 916
2005	3 687	5 083	4 785	3 818
2006	3 461	4 784	4 694	3 844
2007	2 893	4 550	3 993	3 242
2008	2 792	3 742	3 491	3 129
2009	3 109	4 545	4 073	2 875
2010	3 145	4 304	3 975	2 775
2011	4 924	7 050	5 327	4 182
2012	3 692	6 314	4 978	3 644
2013	3 689	5 228	4 574	3 724
2014	3 829	5 668	4 874	4 157
2015	3 593	5 218	4 068	3 325
2016	3 616	5 616	4 513	3 957
2017	4 070	6 601	4 991	4 400
Sezónní průměr	3 605	5 321	4 638	3 641
Sezónní odchylka	-696	1 020	337	-660
Sezónní index	83,82%	123,72%	107,82%	84,64%
Celkový průměr	4 301			
2018	4 154	6 733	5 041	4 620
2019	4 234	6 868	5 091	4 851
2020	4 319	7 005	5 142	5 094

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Jak již bylo uvedeno, čeští turisté tráví svůj volný čas v České republice, spíše kratší dobu. Nejvíce navštěvovaným obdobím je druhé čtvrtletí, tedy měsíce duben až červen, kdy průměrně Češi podniknou 5 321 tisíc cest, což je 123,72 % celkového průměru (Tabulka 11). Třetí čtvrtletí také přesahuje sta procent, přesněji 107,82 % celkového průměru. Nejméně kratších cest se uskuteční v prvním čtvrtletí (leden-březen), které představuje 83,82 % celkového průměru. Podobných hodnot dosahuje i čtvrté čtvrtletí.

Graf 9 Počet kratších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020 (v tis.)

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Časová řada počtu kratších cest nevykazuje žádný trend (Graf 9). Z tohoto důvodu byla predikce vypočtena pomocí průměrného koeficientu růstu za roky 2013-2017 (Příloha 8).

Hodnocení přesnosti prognózy 1. čtvrtletí $T_H = 8,86 \%$.

Hodnocení přesnosti prognózy 2. čtvrtletí $T_H = 10,28 \%$.

Hodnocení přesnosti prognózy 3. čtvrtletí $T_H = 14,00 \%$.

Hodnocení přesnosti prognózy 4. čtvrtletí $T_H = 18,82 \%$.

Chyba predikce je střední u 1. čtvrtletí, v ostatních případech je vysoká. Predikované hodnoty nejsou přesné.

5.4 Podíl cestovního ruchu na ekonomice ČR

Cestovní ruch se v posledních desetiletích se důležitým ekonomickým faktorem, který příznivě ovlivňuje hospodářský rozvoj a zaměstnanost. Důvodem je propojení s řadou dalších odvětví jako je např. ubytování, pohostinství, doprava, ale i stavebnictví. Pro zachycení a měření ekonomických a sociálněekonomických přínosů se využívá tzv. satelitní účet cestovního ruchu – TSA. Tento účet vymezuje standardy pro měření ekonomických přínosů.

Satelitní účet se zaměřuje na:

- podíl cestovního ruchu na HDP;
- podíl cestovního ruchu na vytváření pracovních míst;
- objem kapitálových investic cestovního ruchu;
- daňové příjmy z cestovního ruchu;
- vliv cestovního ruchu na platební bilanci státu.

V České republice vytváření satelitní účet cestovního ruchu Český statistický úřad.

5.3.1 Podíl cestovního ruchu na HDP

Nejčastěji používaným ukazatelem pro srovnání přínosu daného odvětví v ekonomice se používá hrubý domácí produkt.

Tabulka 12 Podíl cestovního ruchu na HDP v letech 2003-2016 (v mld. Kč)

	HDP	HDP CR	Podíl cestovního ruchu na HDP v %	1. diference	Relativní přírůstek (v %)	Koeficient růstu
2003	2596,00	90,70	3,49			
2004	2814,10	102,30	3,64	0,14	4,05	1,04
2005	2987,10	99,00	3,31	-0,32	-8,83	0,91
2006	3225,70	99,90	3,10	-0,22	-6,56	0,93
2007	3538,90	103,00	2,91	-0,19	-6,02	0,94
2008	3692,60	103,40	2,80	-0,11	-3,79	0,96
2009	3629,50	104,20	2,87	0,07	2,53	1,03
2010	3778,80	100,20	2,65	-0,22	-7,64	0,92
2011	3845,00	102,20	2,66	0,01	0,24	1,00
2012	4051,70	111,30	2,75	0,09	3,35	1,03
2013	4090,60	117,90	2,88	0,14	4,92	1,05
2014	4265,30	117,80	2,76	-0,12	-4,18	0,96
2015	4559,10	126,30	2,77	0,01	0,31	1,00
2016	4777,90	139,00	2,91	0,14	5,02	1,05
2017	4829,37	140,82	2,92			
2018	4979,45	146,93	2,95			
2019	5129,53	153,05	2,98			

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Ukazatel podíl cestovního ruchu procentuálně uvádí, v jakém poměru se podílí cestovní ruch na celkovém HDP České republiky. Výše HDP se každoročně zvedá. Od roku 2003 do roku 2016 se zvýšilo o více než 2100 mld. Kč. Tento jev však neznamená, že se zvyšuje i HDP v cestovním ruchu. V roce 2005 sice došlo k navýšení celkového DPH o 173 mld. Kč, ale zároveň došlo k meziročnímu poklesu o 8,83 % podílu HDP na cestovním ruchu. Podíl cestovního ruchu na HDP je v letech 2005-2008 klesající. K mírnému meziročnímu růstu dochází v roce 2009 o 0,07 %. Od roku 2011 do roku 2013 se podíl cestovního ruchu na HDP jeví jako rostoucí, avšak v roce 2014 opět meziročně klesá o 0,14 %. Následující období je opět podíl cestovního ruchu na HDP vyšší oproti minulým rokům. Průměrný podíl činí 3 %.

Pro predikci podílu cestovního ruchu na HDP v následujících letech byla nejdříve provedena predikce HDP a HDP cestovního ruchu.

Časová řada HDP vykazuje lineární trend, což dokazuje i zjištěný index determinace (Tabulka 13), proto byl tento trend využit pro výpočet let 2017-2019.

Tabulka 13 Trendová funkce – HDP

Trendová funkce	R^2
$y = 2578,1044 + 150,0842x$	96,86 %

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení přesnosti prognózy $T_H = 1,95 \%$

Chyba predikce je malá, model je vhodný pro predikci.

Časová řada HDP cestovního ruchu vykazuje lineární trend od roku 2010, proto byla predikce tohoto ukazatele vypočtena z tohoto období (Tabulka 14).

Tabulka 14 Trendové funkce – HDP cestovního ruchu

Trendová funkce	R^2
$y = 91,9429 + 6,1107x$	94,78 %

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení přesnosti prognózy $T_H = 3,05 \%$

Chyba predikce je malá, model je vhodný pro predikci.

Podíl cestovního ruchu na HDP je vypočten na základě zjištěných predikcí HDP a HDP cestovního ruchu. Z tabulky 12 je patrné, že podíl mírně roste, nicméně tato predikce může být naplněna pouze v případě, že se předpokládají stále stejné podmínky jako v minulých letech.

5.3.2 Podíl cestovního ruchu na zaměstnanosti

Odvětví cestovního ruchu přispívá k ekonomice České republiky nejen svými příjmy, ale také z hlediska tvorby pracovních míst. Poskytování služeb v této oblasti totiž vyžaduje velké množství živé práce. Souvisí to s charakterem činnosti podnikatelských subjektů, kde převládají osobní služby. Na druhou stranu je cestovní ruch ovlivněn sezónou, mnoho

pracovních příležitostí je záležitostí pouze letní či zimní sezóny. Tyto výkyvy nejvíce zaznamenávají ubytovací, stravovací a průvodcovské služby.

Měření zaměstnanosti v cestovním ruchu je velmi komplikovanou záležitostí. Je to z důvodů sezónnosti, multifunkčnosti podniků cestovního ruchu a také to, že k přímé zaměstnanosti cestovního ruchu nepatří pouze profese cestovního ruchu, ale také zaměstnanci, jejichž činnost nelze označit jako profesi cestovního ruchu, ale jsou zaměstnáni v podniku cestovního ruchu. Z tohoto důvodu je podnik brán jako rozhodující kritérium.

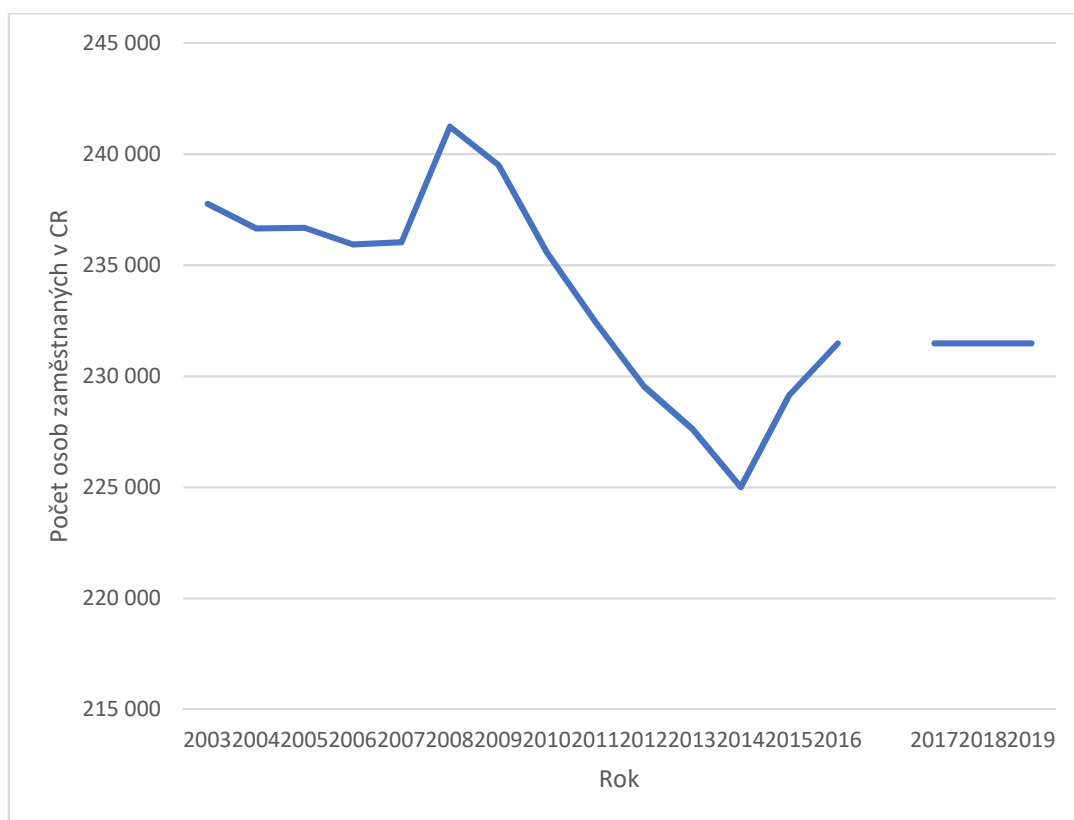
Z tabulky 15 je zřejmé, že počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu v České republice se nijak fatálně nemění. To dokazuje i koeficient růstu, jehož průměrná hodnota je 1. Nejvyšší meziroční pokles zaznamenal rok 2010 o 1,64 % a naopak nejvyšší rok 2008, který se zvýšil oproti roku 2007 o 2,21 %.

Tabulka 15 Počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu v České republice v letech 2003-2019

	Počet zaměstnaných osob v CR	1. difference	Relativní přírůstek (v %)	Koeficient růstu
2003	237 753			
2004	236 649	-1 104	-0,46	1,00
2005	236 682	33	0,01	1,00
2006	235 935	-747	-0,32	1,00
2007	236 024	89	0,04	1,00
2008	241 236	5 212	2,21	1,02
2009	239 499	-1 737	-0,72	0,99
2010	235 569	-3 930	-1,64	0,98
2011	232 463	-3 106	-1,32	0,99
2012	229 551	-2 912	-1,25	0,99
2013	227 630	-1 921	-0,84	0,99
2014	225 006	-2 624	-1,15	0,99
2015	229 137	4 131	1,84	1,02
2016	231 481	2 344	1,02	1,01
2017	231 481			
2018	231 481			
2019	231 481			

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 10 Počet osob zaměstnaných v cestovním ruchu v České republice v letech 2003-2019

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že časová řada počtu osob zaměstnaných v cestovním ruchu v letech 2003-2016 nevykazuje žádný trend (Graf 10), byla predikce provedena na základě průměrného koeficientu. Na základě této predikce bylo zjištěno, že by se počet zaměstnaných neměl v letech 2017-2019 změnit.

Tabulka 16 Podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti v České republice v letech 2003-2019

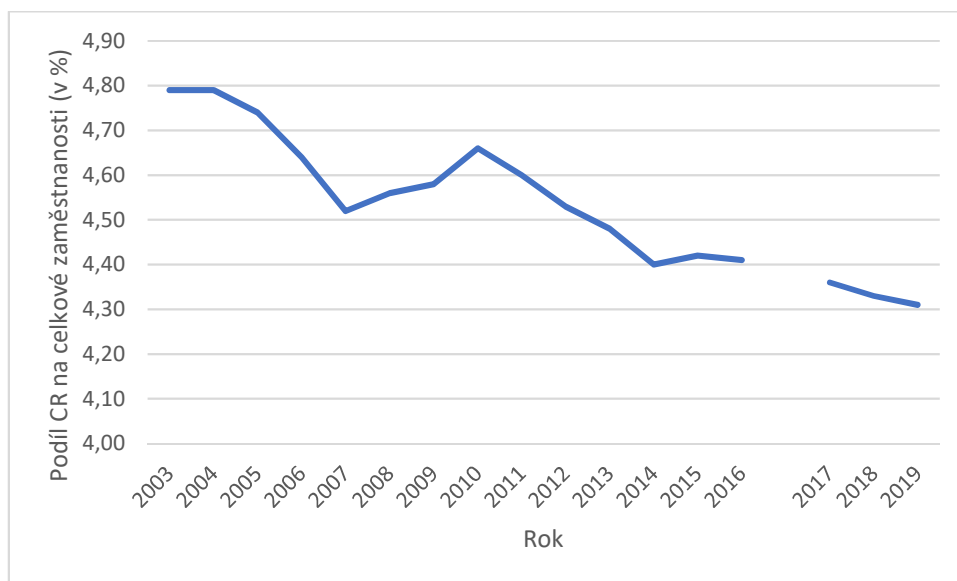
	Podíl CR na celkové zaměstnanosti (v %)	1. diference	Relativní přírůstek (v %)	Koeficient růstu
2003	4,79			
2004	4,79	0,00	0,00	1,00
2005	4,74	-0,05	-1,04	0,99
2006	4,64	-0,10	-2,11	0,98
2007	4,52	-0,12	-2,59	0,97
2008	4,56	0,04	0,88	1,01
2009	4,58	0,02	0,44	1,00
2010	4,66	0,08	1,75	1,02
2011	4,60	-0,06	-1,29	0,99
2012	4,53	-0,07	-1,52	0,98
2013	4,48	-0,05	-1,10	0,99
2014	4,40	-0,08	-1,79	0,98
2015	4,42	0,02	0,45	1,00
2016	4,41	-0,01	-0,23	1,00
2017	4,36			
2018	4,33			
2019	4,31			

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Jak se podílí cestovní ruch na celkové zaměstnanosti České republiky znázorňuje Tabulka 16. Nejvyšší podíl vykazoval cestovní ruch v roce 2003 a 2004, který byl 4,79 %. Od té doby dochází spíše k poklesu podílu na celkové zaměstnanosti, přestože v některých letech dochází k meziročnímu růstu. Nejvyšší meziroční nárůst zaznamenal rok 2010, a to o 1,75 % a naopak nejvyšší meziroční pokles rok 2007 o 2,59 %. Průměrný koeficient růstu činí 1 % respektive 0,99 %.

Dá se říci, že podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti má klesající trend (Graf 11).

Graf 11 Podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti České republiky v letech 2003-2019

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Na základě vypočteného indexu determinace, byl pro predikci na období 2017-2019 zvolen lineární trend (Tabulka 17). Podle této funkce je očekáván i v následujících letech pokles podílu cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti.

Tabulka 17 Trendové funkce – Podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti ČR

Trendová funkce	I ²
$y = 4,7933 - 0,0284x$	80,84 %

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení přesnosti prognózy $T_H = 0,7 \%$

Chyba predikce je malá, model je vhodný pro predikci.

Podle grafu 10 nedochází k žádnému markantnímu rozdílu v jednotlivých letech. Je zřejmé, že počet zaměstnaných v charakteristických odvětví neklesne pod 160 tis. a ani nepřesáhne hranici 180 tis. Zaměstnaní souvisejícího období se stále pohybují na hranici 60 tisíc a v nespecifických odvětví je průměrný počet 3323.

5.3.3 Objem kapitálových investic cestovního ruchu

Postavení cestovního ruchu v národním hospodářství z hlediska investic Český statistický úřad předkládá v podobě údajů o tvorbě hrubého fixního kapitálu (THFK) v cestovním ruchu České republiky.

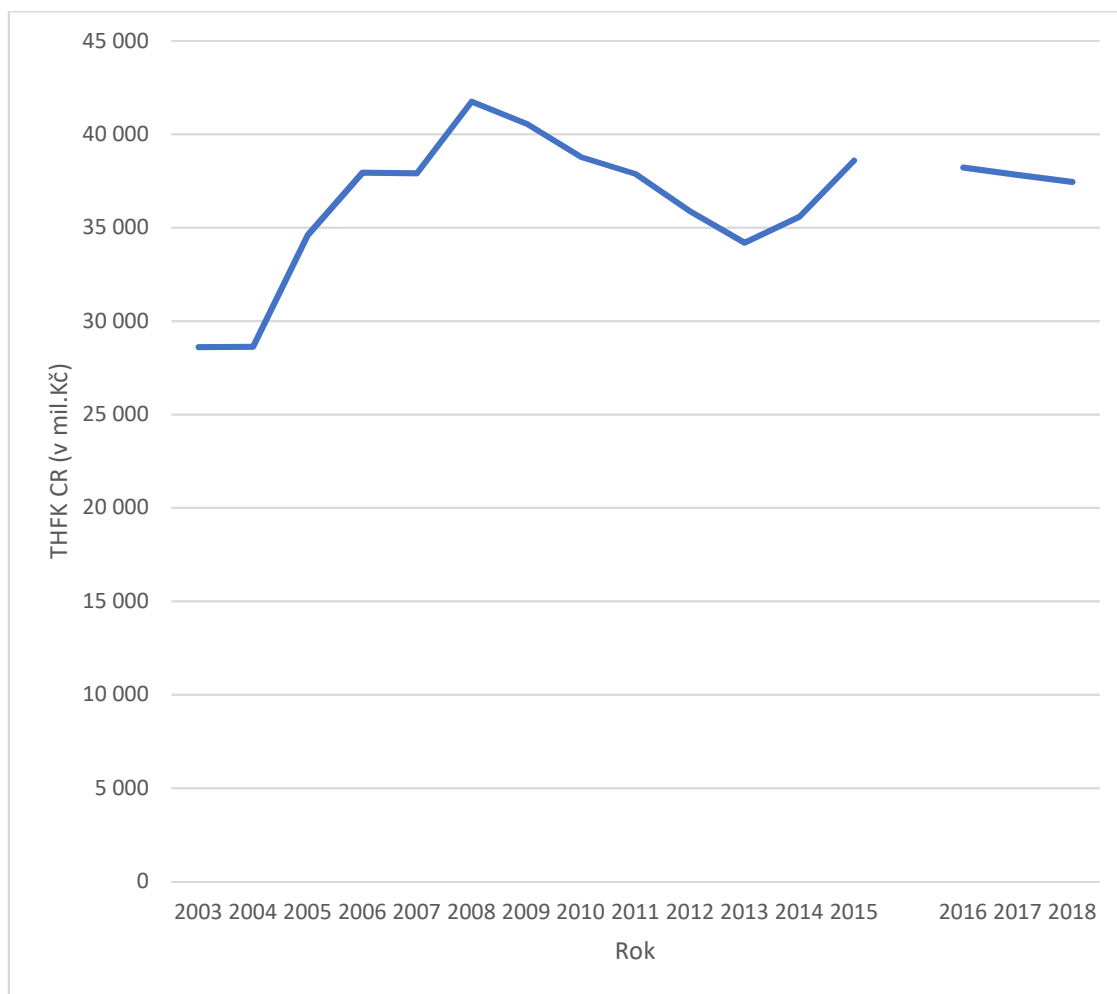
Tabulka 18 Tvorba hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu ČR v letech 2003-2018 (v mil.Kč)

	THFK CR	1. diference	Relativní přírůstek (v %)	Koeficient růstu
2003	28 608			
2004	28 620	12	4,19	1,00
2005	34 611	5 991	20,93	1,21
2006	37 950	3 339	9,65	1,10
2007	37 918	-32	-0,08	1,00
2008	41 752	3 834	10,11	1,10
2009	40 572	-1 180	-2,83	0,97
2010	38 796	-1 776	-4,38	0,96
2011	37 887	-909	-2,34	0,98
2012	35 880	-2 007	-5,30	0,95
2013	34 199	-1 681	-4,69	0,95
2014	35 588	1 389	4,06	1,04
2015	38 603	3 015	8,47	1,08
			Průměrný koeficient růstu 2010-2015	0,99
2016	38 217			
2017	37 835			
2018	37 456			

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka 18 představuje vývoj tvorby fixního hrubého kapitálu v cestovním ruchu v letech 2003–2015. Od roku 2003 do roku 2006 dochází k růstu investic v oblasti cestovního ruchu. V roce 2005 došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu investic o 20,93 % oproti minulému roku. V roce 2007 hodnota fixního kapitálu pohybovala o 0,08 % méně než v roce 2006, avšak v roce 2008 už zase dosahuje vyšších čísel než rok 2007 a to o 10,11 %. Od roku 2009 dochází každoročně k poklesu investic, a to až do roku 2014. Predikované roky představují opět mírný pokles.

Graf 12 Tvorba hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu ČR v letech 2003-2018

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Tvorba hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu je zpočátku rostoucí, od roku 2009 vykazuje trend klesající a od roku 2013 opět rostoucí (Graf 12). Vzhledem k tomu, že hodnota indexu determinace vychází u trendových funkcí nízká, pro predikci byla využita časová řada 2010-2015 a její průměrný koeficient růstu.

Hodnocení přesnosti prognózy $T_H = 6,14 \%$.

Chyba predikce je střední, model lze pro predikci použít.

5.3.4 Daňové příjmy z cestovního ruchu

Nedílnou součástí každé ekonomiky jsou daňové příjmy. Národní pokladna je plněna daněmi z každého odvětví, tedy ani cestovní ruch není výjimkou.

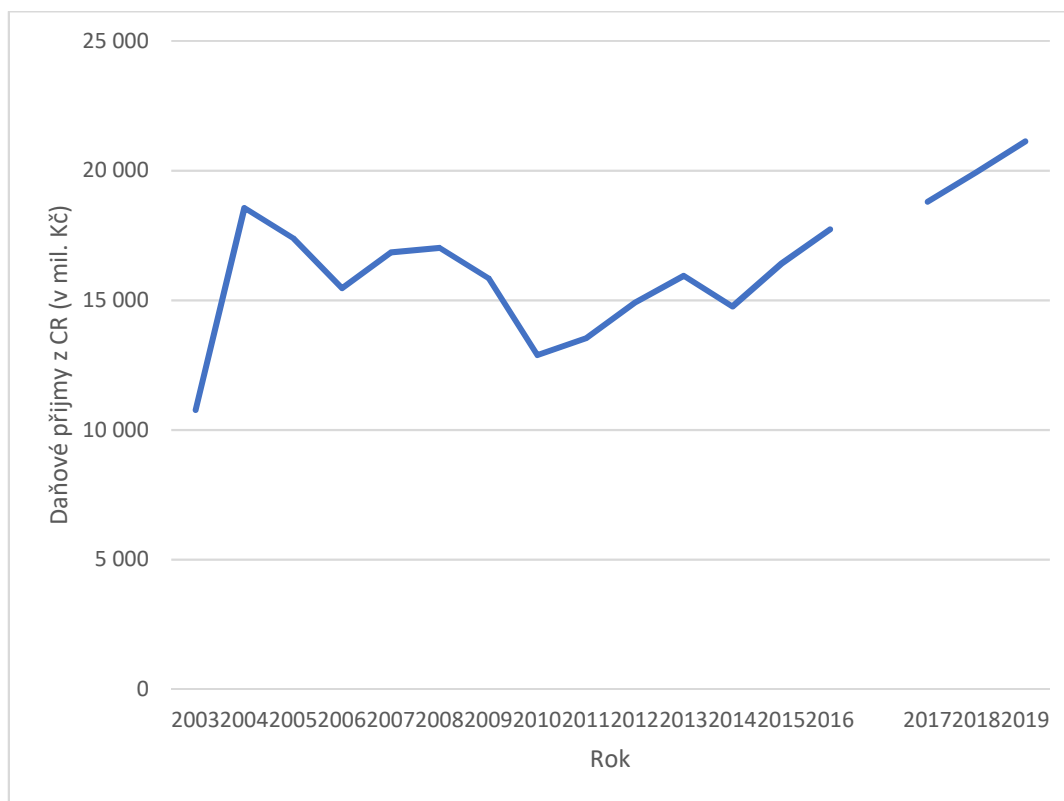
Tabulka 19 Daňové příjmy z cestovního ruchu v letech 2003-2016 (v mil.Kč)

	Daně CR	1. diference	Relativní přírůstek (v %)	Koeficient růstu
2003	10 772			
2004	18 565	7 793	72,34	1,72
2005	17 396	-1 169	-6,30	0,94
2006	15 462	-1 934	-11,12	0,89
2007	16 845	1 383	8,94	1,09
2008	17 024	179	1,06	1,01
2009	15 851	-1 173	-6,89	0,93
2010	12 891	-2 960	-18,67	0,81
2011	13 539	648	5,03	1,05
2012	14 916	1 377	10,17	1,10
2013	15 953	1 037	6,95	1,07
2014	14 768	-1 185	-7,43	0,93
2015	16 421	1 653	11,19	1,11
2016	17 741	1 320	8,04	1,08
	Průměrný koeficient 2012-2016			1,06
2017	18 805			
2018	19 934			
2019	21 130			

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 2003 činily daňové příjmy necelých 11 mld. Kč a v roce 2004 tyto příjmy byly o 72,34 % vyšší, tedy 18,5 mld. Kč. Stejně jako u jiných ukazatelů se i v tomto případě střídá klesající a rostoucí trend. V roce 2005 a 2006 dochází k meziročním poklesům, v roce 2007 a 2008 daňové příjmy meziročně rostou, který je přerušen v roce 2009 poklesem o 6,89 %. Pokles je prohlouben v roce 2010, kdy dochází k nejvyššímu meziročnímu poklesu, a to o 18,67 %. V letech 2011-2013 je rostoucí trend. V roce 2014 byly daňové příjmy z cestovního ruchu o 7,43 % nižší než v roce 2013 a v roce 2015 už byly zase o 11,19 % vyšší než v roce 2014.

Graf 13 Daňové příjmy z cestovního ruchu v letech 2003-2019

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

V letech 2017-2019 je očekáván růst daňových příjmů z cestovního ruchu. Graf 13 zobrazuje vývoj tohoto ukazatele. Podle grafu je patrné, že nelze určit trendovou funkci, proto byly predikované hodnoty vypočteny pomocí průměrného koeficientu časové řady 2012-2016.

Hodnocení přesnosti prognózy $T_H = 8,88 \%$.

Chyba predikce je střední, model lze pro predikci použít.

5.3.5 Vliv cestovního ruchu na platební bilanci státu

Pro zjištění vlivu cestovního ruchu na platební bilanci státu je nutné znát devizové příjmy z cestovního ruchu a devizové výdaje na cestovních výdajích, které jsou uvedeny v Tabulce 20.

Tabulka 20 Devizové příjmy a výdaje (v mld. Kč)

	Příjmy CR (v mld.Kč)	Koeficient růstu Příjmy CR	Výdaje CR (v mld.Kč)	Saldo (v mld.Kč)
2008	130,70		77,50	53,20
2009	132,90	1,02	77,30	55,60
2010	136,90	1,03	81,20	55,70
2011	143,30	1,05	84,40	58,90
2012	146,00	1,02	87,60	58,40
2013	137,80	0,94	90,80	47,00
2014	141,80	1,03	106,70	35,10
2015	149,00	1,05	117,40	31,60
2016	154,20	1,03	120,20	34,00
Průměrný koeficient 2012-2016		1,02		
2017	157,28		122,71	34,57
2018	160,42		128,52	31,90
2019	163,64		134,33	29,31

Zdroj: databáze Ministerstva pro místní rozvoj, vlastní zpracování

Devizové příjmy z cestovního ruchu od roku 2007 do roku 2009 mají klesající tendenci (Tabulka 20). V roce 2009 dosahovaly příjmy nejnižší výše 122,4 mld. Kč. Po roce 2009 dochází k meziročnímu růstu příjmů, kromě roku 2013, kde došlo oproti minulému roku k poklesu o více než 8 mld. Kč. Nejvyšší suma příjmů přesáhla 154 mld. Kč, a to v roce 2016. Devizové výdaje mají růstovou tendenci (Příloha 9), v roce 2007 dosahují výše 73,4 mld. Kč a v roce 2016 už je to o 46,8 mld. Kč více. Přestože výdaje jsou každý rok vyšší, ukazatel salda ukazuje, že přínos cestovního ruchu v ekonomice je stále pozitivní. Nejvyšší hodnoty 60,3 mld. Kč dosahuje v roce 2006 a nejnižší 31,6 mld. Kč v roce 2015.

Pro zjištění salda v letech 2017-2019 byly predikovány hodnoty devizových příjmů z cestovního ruchu a devizových výdajů na cestovní ruch.

Časová řada devizových příjmů neudává žádnou trendovou funkci, proto pro výpočet následujících let byl použit průměrný koeficient za roky 2012-2016 (Tabulka 20). Predikce předpokládá růst devizových příjmů v letech 2017-2019.

Hodnocení přesnosti prognózy $T_H = 2,68 \%$

Chyba predikce je malá, proto je model vhodný.

Na rozdíl od devizových příjmů se vývoj devizových výdajů jeví jako lineární funkce (Tabulka 21).

Tabulka 21 Trendové funkce – Devizové výdaje na cestovní ruch

Trendová funkce	I^2
$y = 64,6361 + 5,8083x$	89,85 %

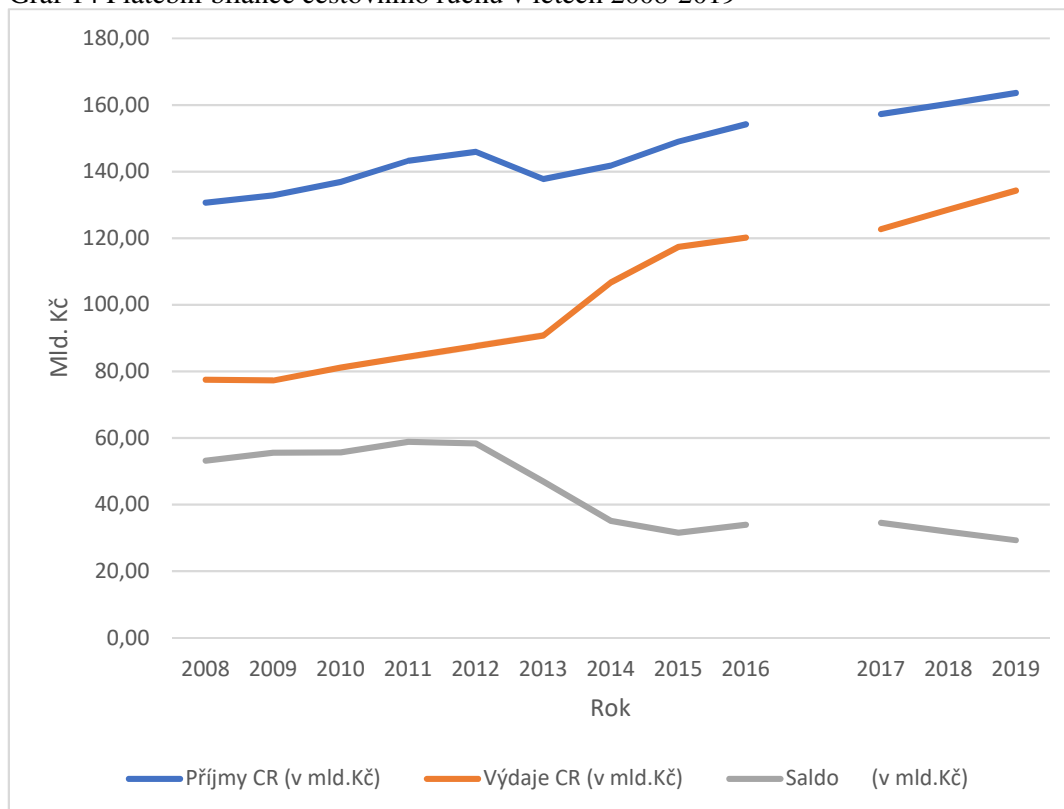
Zdroj: Vlastní zpracování

Hodnocení přesnosti prognózy $T_H = 3,64 \%$

Chyba predikce je malá, model je vhodný pro predikci.

Saldo v letech 2017-2019 bylo zjištěno na základě rozdílu devizových příjmů a výdajů, u kterých se v následujících letech očekává nárůst (Graf 14). Vzhledem k tomu, že devizové výdaje rostou rychleji než příjmy, saldo platební bilance je klesající.

Graf 14 Platební bilance cestovního ruchu v letech 2008-2019

Zdroj: databáze Ministerstva pro místní rozvoj, vlastní zpracování

6 Závěr

Cestovní ruch patří k dnešnímu životu téměř všech obyvatel ekonomicky vyspělých států. Je to odvětví, které se považuje za dynamicky rostoucí a velmi ovlivňuje národní hospodářství především menších států. I pro Českou republiku se jedná o obor, který není zanedbatelný. Česká republika nabízí širokou škálu atraktivních míst, které zde můžou navštívit jak zahraniční turisté, tak i rezidenti.

Vývoj cestovního ruchu byl proveden na základě analýzy časových řad. Data, která byla využita pro analýzu vývoje příjezdového cestovního ruchu, udávají počet nerezidentů v daných letech. Podle analýzy má příjezdový cestovní ruch rostoucí trend. K narušení došlo v letech 2000, 2002 a 2009, kdy byl zaznamenán pokles, což potvrzuje i tvrzení, které ve své publikaci uvádí Palatková a Zichová. Pokles byl způsoben důsledkem teroristických útoků a hospodářskou krizí. Je tedy zřejmé, že vývoj závisí na celosvětových ekonomických, politických a sociálních podmínkách. Prognóza do dalších let je optimistická, tedy rostoucí a to ve všech čtvrtletích, nicméně ve srovnání s posledním statisticky udaným rokem, dojde k nepatrnému poklesu.

Vývoj výjezdového cestovního ruchu byl srovnáván na základě dat, která udávají počet cest rezidentů do zahraničí. V tomto případě je možné rozlišovat cesty na delší, kratší a služební. Stejně jako u příjezdového cestovního ruchu ovlivnilo výjezdový cestovní ruch otevření hranic. Od roku 1989 dochází k růstu, který trvá až do roku 1996. Růst je ovlivněn i rokem 1993, kdy došlo k rozdělení Československa a Slovensko se tedy stalo zahraniční destinací. Údaje v těchto letech jsou však nepřesné a nadhodnocené, proto nejsou irelevantní. Od roku 1996 dochází k poklesu, a to až do roku 2000, kdy výjezdovému cestovnímu ruchu pomohla sílící koruna. Podle Palatkové a Zichové se co do počtu delších cest staly nejdynamičtěji rostoucími roky 2005 a 2008. Dle analýzy to jsou roky 2008 a 2017. V analýze jsou využity data cest celkem, tzn. včetně kratších a služebních cest, kde dochází k největšímu meziročnímu nárůstu v letech 2007 a 2017. Celkový trend výjezdového cestovního ruchu je spíše klesající, až v posledních letech se stává rostoucím. Očekává se nárůst jak kratších, tak i delších cest ve všech obdobích. Pouze u delších cest je ve druhém čtvrtletí očekáván pokles. Posledním druhem cestovního ruchu, který byl v práci analyzován, je domácí cestovní ruch, tedy výjezdy rezidentů v rámci své země. Domácí cestovní ruch postihl odliv turistů k výjezdovému cestovnímu ruchu. Podle Palatkové domácí cestovní ruch nebude mít razantní nárůst i přes některá oživení. S tímto tvrzením je možné souhlasit, protože i přes to,

že dochází k nárůstu, počet cest se pohybuje víceméně ve stejných hodnotách. Palatková uvádí, že nejvíce navštěvovaným krajem je kraj Středočeský, Jihočeský, Jihomoravský, Královehradecký a Liberecký. Analýza se s publikací trochu liší. Podlé té je nejvíce navštěvovaným krajem Jihomoravský a také má zde velkou váhu Hlavní město Praha. Rozdílnost je dána tím, že Palatková uvádí tyto údaje pouze za kratší cesty, srovnání v této práci je provedeno s celkovým počtem cest. Prognóza domácího cestovního ruchu v rámci kratších i delších cest a jejich sezónnosti je optimistická, avšak neočekává se žádný vysoký nárůst. U delších cest je očekáván ve čtvrtém čtvrtletí mírný pokles cest.

Cestovní ruch ovlivňuje národní hospodářství. Ovlivňuje platební bilanci, zaměstnanost, HDP a jiné.

Přestože devizové výdaje v oblasti cestovního ruchu jsou rostoucí, stále jsou příjmy vyšší, takže má cestovní ruch pozitivní vliv na ekonomiku země.

Podíl cestovního ruchu na HDP se dle uvedených hodnot zdá být spíše konstantní okolo 3 %. V některých letech sice došlo ke změnám, často k poklesu, ale hodnoty jsou víceméně stálé, což dokazuje i prognóza na další léta, kdy jsou opět hodnoty skoro stejné jako v předešlých letech.

Otázka zaměstnanosti se zdá být složitější, než jsou předchozí ukazatele. Cestovní ruch je totiž ovlivňován nejen odvětvími, které s ním přímo souvisejí, ale také s odvětvími, které nejsou v přímém vztahu s cestovním ruchem.

V letech 2008-2014 dochází k poklesu zaměstnaných osob v cestovním ruchu, ale podíl zaměstnanosti cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti klesá až od roku 2010. Od roku 2014 dochází k nárůstům, ale dle prognóz dojde v následujících letech k opětovnému poklesu. Výhledově má cestovní ruch možnost rozvoje i vzhledem k novým možnostem, které neustále vznikají jako např. nové trendy v cestovním ruchu, rozšiřování spolupráce regionů se zahraničními partnery, rozvoj lázeňství, a především pověst bezpečné země, kterou Česká republika má.

Kromě výše uvedeného má cestovní ruch na vliv na tvorbu kapitálových investic, u kterých se očekává v následujících letech pokles.

Důležitým zdrojem státní pokladny jsou příjmy z daní. Příjmy z daní z cestovního ruchu jsou rostoucí a očekává se nárůst i v dalších letech.

Pro rozvoj cestovního ruchu je důležité, jak se k věci postaví stát, jakou zvolí cenovou a daňovou politiku, jakým způsobem bude propagovat Českou republiku v zahraničí, jak se budou zkvalitňovat služby, tak aby mohly konkurovat hlavně západním zemím. Také záleží na přístupu poskytovatelů služeb, kteří by měli neustále nabízet nové, kvalitní a cenově konkurenční produkty a služby.

Protože je cestovní ruch ovlivňován mnoha faktory, predikce jsou vytvořeny na základě podmínky *ceteris paribus*.

7 Seznam grafů

Graf 1: Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 1998-2017 (v tis. osobách)

Graf 2: Počet nerezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2012-2018 dle čtvrtletí

Graf 3: Počet cest do zahraničí v letech 2003-2017

Graf 4: Počet cest do zahraničí dle typu cesty v letech 2003-2017

Graf 5: Počet delších cest do zahraničí dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020

Graf 6: Počet kratších cest do zahraničí dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020

Graf 7: Počet cest rezidentů v rámci České republiky v letech 2003-2017

Graf 8: Počet delších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020 (v tis.)

Graf 9: Počet kratších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020 (v tis.)

Graf 10: Počet osob zaměstnaných v cestovním ruchu v České republice v letech 2003-2019

Graf 11: Podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti České republiky v letech 2003-2019

Graf 12: Tvorba hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu ČR v letech 2003-2018

Graf 13: Daňové příjmy z cestovního ruchu v letech 2003-2019

Graf 14: Platební bilance cestovního ruchu v letech 2008-2019

8 Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet hostů – nerezidentů v hromadných ubytovacích zařízení v letech 1998-2017

Tabulka 2 Počet nerezidentů v hromadných ubytovacích zařízení v letech 2012-2018 dle čtvrtletí

Tabulka 3 Trendová funkce – příjezdový cestovní ruch

Tabulka 4 Počet cest do zahraničí v letech 1989–1997 (v mil.)

Tabulka 5 Počet cest do zahraničí v letech 2003-2017

Tabulka 6 Počet delších cest do zahraničí dle jednotlivých čtvrtletí (v tis.)

Tabulka 7 Počet kratších cest do zahraničí dle jednotlivých čtvrtletí (v tis.)

Tabulka 8 Přehled vypočtených základních charakteristik celkového počtu cest v České republice v letech 2003-2017

Tabulka 9 Počet hostů rezidentů v hromadných ubytovacích zařízení dle krajů v letech 2012-2018

Tabulka 10 Počet delších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020 (v tis.)

Tabulka 11 Počet kratších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých čtvrtletí v letech 2003-2020 (v tis.)

Tabulka 12 Podíl cestovního ruchu na HDP v letech 2003-2016 (v mld. Kč)

Tabulka 13 Trendová funkce – HDP

Tabulka 14 Trendové funkce – HDP cestovního ruchu

Tabulka 15 Počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu v České republice v letech 2003-2019

Tabulka 16 Podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti v České republice v letech 2003-2019

Tabulka 17 Trendové funkce – Podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti ČR

Tabulka 18 Tvorba hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu ČR v letech 2003-2018 (v mil.Kč)

Tabulka 19 Daňové příjmy z cestovního ruchu v letech 2003-2016 (v mil.Kč)

Tabulka 20 Devizové příjmy a výdaje (v mld. Kč)

Tabulka 21 Trendové funkce – Devizové výdaje na cestovní ruch

9 Seznam použitých zdrojů

Literatura

BERÁNEK, Jaromír a kolektiv. *Ekonomika cestovního ruchu*. 1. vyd., Praha: MAG CONSULTING s.r.o., 2013. 296 s. ISBN: 978-80-86724-46-1.

BUCKLEY, Ralf. *Adventure Tourism*. 1. vyd., Cambridge: CAB International, 2006. 515 s. ISBN: 978-1-84593-122-3.

HALL, M. -- HIGHAM, J. *Tourism, recreation and climate change*. Great Britain: Cromwell Press, 2005. ISBN 1-84541-004-1.

HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd., Praha: Fortuna, 2006. 224 s. ISBN: 80-7168-948-3.

HOLEČEK, Milan, MARIOT Peter, STRÍDA, Miroslav. *Zeměpis cestovního ruchu*. 2. vyd., Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, s.r.o., 2005. 131 s. ISBN: 80-86034-64-X.

HUŠEK, Roman. *Ekonometrická analýzy*. Praha: VŠE, Oeconomica, 2007. 367 s. ISBN: 978-80-245-1300-3.

INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch (základy)*. Praha: Oeconomica, 2007. 122 s. ISBN: 978-80-245-1252-5.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2. vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 313 s. ISBN: 978-80-247-4209-0.

KÁBA, Bohumil, SVATOŠOVÁ, Libuše. *Statistické nástroje ekonomického výzkumu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 176 s. ISBN: 978-80-7380-359-9.

KORSTANJDE, Maximiliano. *Virtual Traumascape and Exploring the Roots of Dark Tourism*. United States of America: IGI Global, 2018. 261 s. ISBN: 9781522527510.

KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 208 s. ISBN: 978-80-247-4603-6.

LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch – základy a právní úprava*. 1. vyd., Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013. 265 s. ISBN: 978-80-87035-82-5.

LÖSTER, Tomáš, ŘEZANKOVÁ, Hana, LANGHAMROVÁ, Jitka. *Statistické metody a demografie*. 1. vyd., Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2009. 291 s. ISBN: 978-80-86730-43-1.

MINAŘÍK, Bohumil. *Statistika 1 : Popisná statistika 2. část*. 1. vyd. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2006. 107 s. ISBN 80-7157- 929-7.

ORIEŠKA, Ján. *Technika služeb cestovního ruchu*. 1. vyd., Praha: IDEA SERVIS, konsorcium, 1999. 244 s. ISBN: 80-85970-27-9.

PALATKOVÁ, Monika, MRÁČKOVÁ, Eva, KITTNER, Milan, KAŠŤÁK, Ondřej, ŠESTÁK, Josef. *Management cestovních kanceláří a agentur*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 224 s. ISBN: 978-80-247-3751-5.

PALATKOVÁ, Monika, ZICHOVÁ, Jitka. *Ekonomika turismu*. 2. vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014. 264 s. ISBN: 978-80-247-9306-1.

RYGLOVÁ, Kateřina, BURIAN, Michal, VAJČNEROVÁ, Ida. *Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 216 s. ISBN: 978-80-247-4039-3.

SVATOŠOVÁ, Libuše, KÁBA, Bohumil. *Statistické metody II*. 1. vyd., Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2008. 107 s. ISBN: 978-80-213-1736-9.

VÍTKOVÁ, Michaela, 2014. *Pivní turismus – pojedme za pivem!* Brno. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Přírodovědecká fakulta.

VYSTOUPIL, Jiří, HOLEŠINSKÁ, Andrea, KUNC, Josef, MARYÁŠ, Jaroslav, SEIDENGLANZ, Daniel, ŠAUER, Martin, TONEV, Petr, VITURKA, Milan. *Atlas cestovního ruchu České republiky*. 1. vyd., Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006. 156 s. ISBN: 80-239-7256-1.

Internetové zdroje

CZECHTOURISM, *Základní informace* [online]. [cit. 2018-05-24]. Dostupné z WWW: <https://www.czechtourism.cz/o-czechtourism/zakladni-informace/>.

Český statistický úřad, 2006. *Jaký je podíl cestovního ruchu na ekonomice ČR?* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z WWW: https://www.czso.cz/csu/czso/jaky_je_podil_cestovniho_ruchu_na_ekonomice_cr20061110.

Český statistický úřad, *Základní pojmy a definice* [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/20557193/921108m.pdf/b6571837-6a2e-4138-912c-59da6de43de4?version=1.0>.

Český statistický úřad. *Cestovní ruch – časové řady* [online]. [cit. 2018-12-3]. Dostupné z WWW: https://www.czso.cz/csu/czso/cru_cr.

Český statistický úřad. *Metodika – časové řady cestovní ruch* [online]. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z WWW: https://www.czso.cz/csu/czso/metodika_casove_rady_cestovni_ruch.

HACCP, 2009. *Kategorizace hostinských zařízení* [online]. [cit. 2018-05-19]. Dostupné z WWW: <https://haccp.webnode.cz/hostinska-cinnost/kategorizace-hostinskych-zarizeni/>.

Hotelstars.eu, 2013. *Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení České republiky 2015-2020* [online]. [cit. 2018-05-19]. Dostupné z WWW: <http://www.hotelstars.cz/metodika-klasifikace>.

CHAROUSEK, Jan, 2014. *Základy cestovního ruchu* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z WWW: <http://slideplayer.cz/slide/11152729/>.

ICOT, 2017. *Gastronomický cestovní ruch Česka a jeho aktuální trendy* [online]. [cit. 2018-05-19]. Dostupné z WWW: <https://www.icot.cz/gastronomicky-cestovni-ruch-ceska-a-jeho-aktualni-trendy/>.

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Cestovní ruch* [online]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné z WWW: <https://mmr.cz/cs/Ministerstvo/Cestovni-ruch>.

Ministerstvo pro místní rozvoj. *ČNB – PB cestovního ruchu* [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z WWW: https://www.mmr.cz/getmedia/d90b7fc9-4887-4186-92bb-85c28b8d6e66/CNB-platebni-bilance-cestovniho-ruchu_do-r-2016_1.pdf.

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Statistiky cestovního ruchu 2009* [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z WWW: [https://mmr.cz/cs/Ministerstvo/Cestovni-ruch/Statistiky-a-analyzy-\(1\)/Statistiky-cestovniho-ruchu-2016-2010/Archiv-statistik/Statistika-cestovniho-ruchu-CR-na-rok-2009](https://mmr.cz/cs/Ministerstvo/Cestovni-ruch/Statistiky-a-analyzy-(1)/Statistiky-cestovniho-ruchu-2016-2010/Archiv-statistik/Statistika-cestovniho-ruchu-CR-na-rok-2009).

Zákon č. 214/2006 Sb., který novelizuje zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, s účinností od 1.8.2006 [online]. [cit. 2018-05-19]. Dostupné z WWW: [https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Cestovni-ruch/Pravo-Legislativa/Prehled-platnych-pravnich-predpisu-\(1\)/Archiv/Zakon-c-214-2006-Sb-ktery-novelizuje-zakon-c-1](https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Cestovni-ruch/Pravo-Legislativa/Prehled-platnych-pravnich-predpisu-(1)/Archiv/Zakon-c-214-2006-Sb-ktery-novelizuje-zakon-c-1).

10 Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1: Počet nerezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2012-2017

Příloha č. 2: Počet cest do zahraničí dle rozdělení v letech 2003-2017

Příloha č. 3: Počet delších cest dle jednotlivých čtvrtletí (v tis.)

Příloha č. 4: Počet kratších cest dle jednotlivých čtvrtletí (v tis.)

Příloha č. 5: Podíly jednotlivých cest na celkovém počtu v České republice v letech 2003-2017

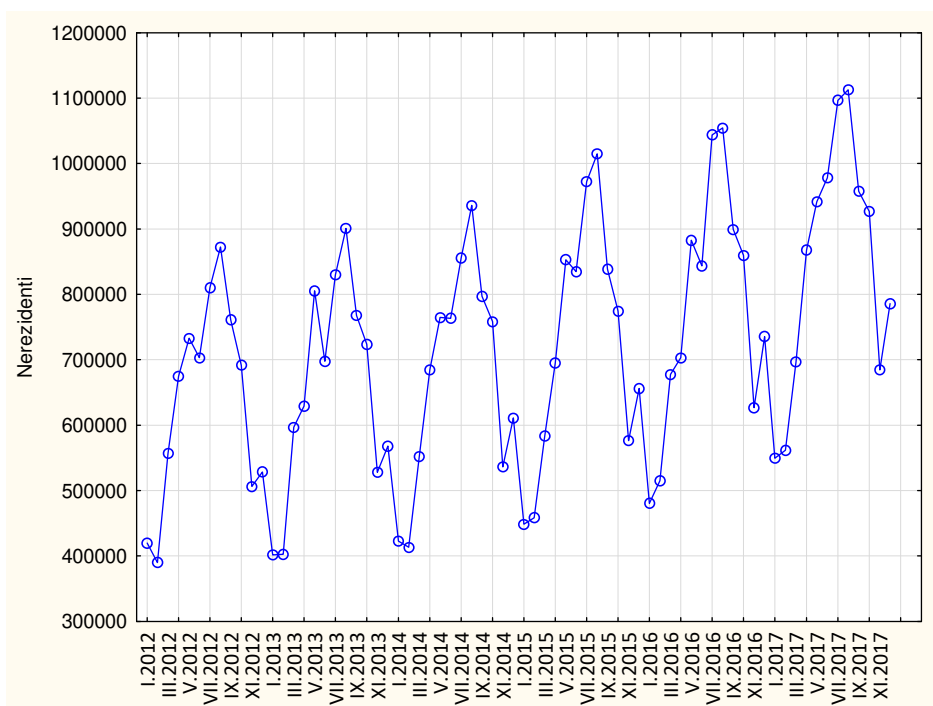
Příloha č. 6: Počet hostů rezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních dle krajů v letech 2012-2018

Příloha č. 7: Počet delších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých období v letech 2003-2017 a jejich koeficienty růstu (v tis.)

Příloha č. 8: Počet kratších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých období v letech 2003-2017 a jejich koeficienty růstu (v tis.)

Příloha č. 9: Devizové příjmy, devizové výdaje a saldo v letech 2008-2016

**Příloha 1 Počet nerezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2012–2017
(dle měsíců)**

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 2 Počet cest do zahraničí dle rozdělení v letech 2003-2017

	Počet kratších cest (v tis.)	Podíl kratších cest na celkových	Počet delších cest (v tis.)	Podíl delších cest na celkových	Služební cesty (v tis.)	Podíl služebních cest na celkových	Celkem
2003	1 203	17%	4 457	62%	1 554	22%	7 213
2004	1 072	16%	4 031	61%	1 540	23%	6 643
2005	1 022	15%	4 374	63%	1 567	23%	6 963
2006	1 038	16%	3 949	62%	1 407	22%	6 393
2007	1 434	20%	4 525	62%	1 288	18%	7 247
2008	1 471	19%	4 987	65%	1 227	16%	7 685
2009	1 324	20%	4 541	69%	753	11%	6 618
2010	1 348	21%	4 323	67%	757	12%	6 429
2011	1 027	17%	4 252	72%	633	11%	5 912
2012	1 051	18%	4 369	73%	559	9%	5 978
2013	1 111	19%	4 193	73%	477	8%	5 781
2014	1 181	21%	4 064	72%	405	7%	5 651
2015	1 238	21%	4 206	72%	411	7%	5 856
2016	1 276	21%	4 276	71%	475	8%	6 027
2017	1 329	20%	4 928	73%	518	8%	6 775

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 3 Počet delších cest do zahraničí dle jednotlivých čtvrtletí (v tis.)

	1Q	Koeficient růstu 1Q	2Q	Koeficient růstu 2Q	3Q	Koeficient růstu 3Q	4Q	Koeficient růstu 4Q
2003	429		939		2 735		353	
2004	347	0,81	875	0,93	2 413	0,88	397	1,12
2005	533	1,54	931	1,06	2 581	1,07	329	0,83
2006	479	0,90	782	0,84	2 324	0,90	364	1,11
2007	527	1,10	1 130	1,45	2 409	1,04	458	1,26
2008	651	1,24	1 154	1,02	2 619	1,09	562	1,23
2009	570	0,88	956	0,83	2 656	1,01	359	0,64
2010	563	0,99	810	0,85	2 583	0,97	367	1,02
2011	572	1,02	856	1,06	2 538	0,98	286	0,78
2012	491	0,86	892	1,04	2 552	1,01	433	1,51
2013	559	1,14	786	0,88	2 503	0,98	345	0,80
2014	580	1,04	753	0,96	2 386	0,95	346	1,00
2015	532	0,92	816	1,08	2 415	1,01	443	1,28
2016	510	0,96	822	1,01	2 555	1,06	389	0,88
2017	705	1,38	760	0,92	2 961	1,16	502	1,29
Průměr		1,09		0,97		1,03		1,05

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 4 Počet kratších cest do zahraničí dle jednotlivých čtvrtletí (v tis.)

Období	1Q	Koeficient růstu 1Q	2Q	Koeficient růstu 2Q	3Q	Koeficient růstu 3Q	4Q	Koeficient růstu 4Q
2003	233		344		380		246	
2004	265	1,14	264	0,77	230	0,61	313	1,27
2005	132	0,50	295	1,12	337	1,47	259	0,83
2006	222	1,68	345	1,17	271	0,80	200	0,77
2007	337	1,52	451	1,31	382	1,41	265	1,33
2008	333	0,99	430	0,95	390	1,02	317	1,20
2009	224	0,67	369	0,86	426	1,09	306	0,97
2010	272	1,21	371	1,01	414	0,97	292	0,95
2011	209	0,77	299	0,81	283	0,68	235	0,80
2012	248	1,19	332	1,11	204	0,72	266	1,13
2013	224	0,90	283	0,85	283	1,39	321	1,21
2014	313	1,40	347	1,23	241	0,85	281	0,88
2015	306	0,98	250	0,72	325	1,35	356	1,27
2016	327	1,07	301	1,20	355	1,09	293	0,82
2017	307	0,94	407	1,35	317	0,89	297	1,01
Průměr		1,06		1,07		1,11		1,04

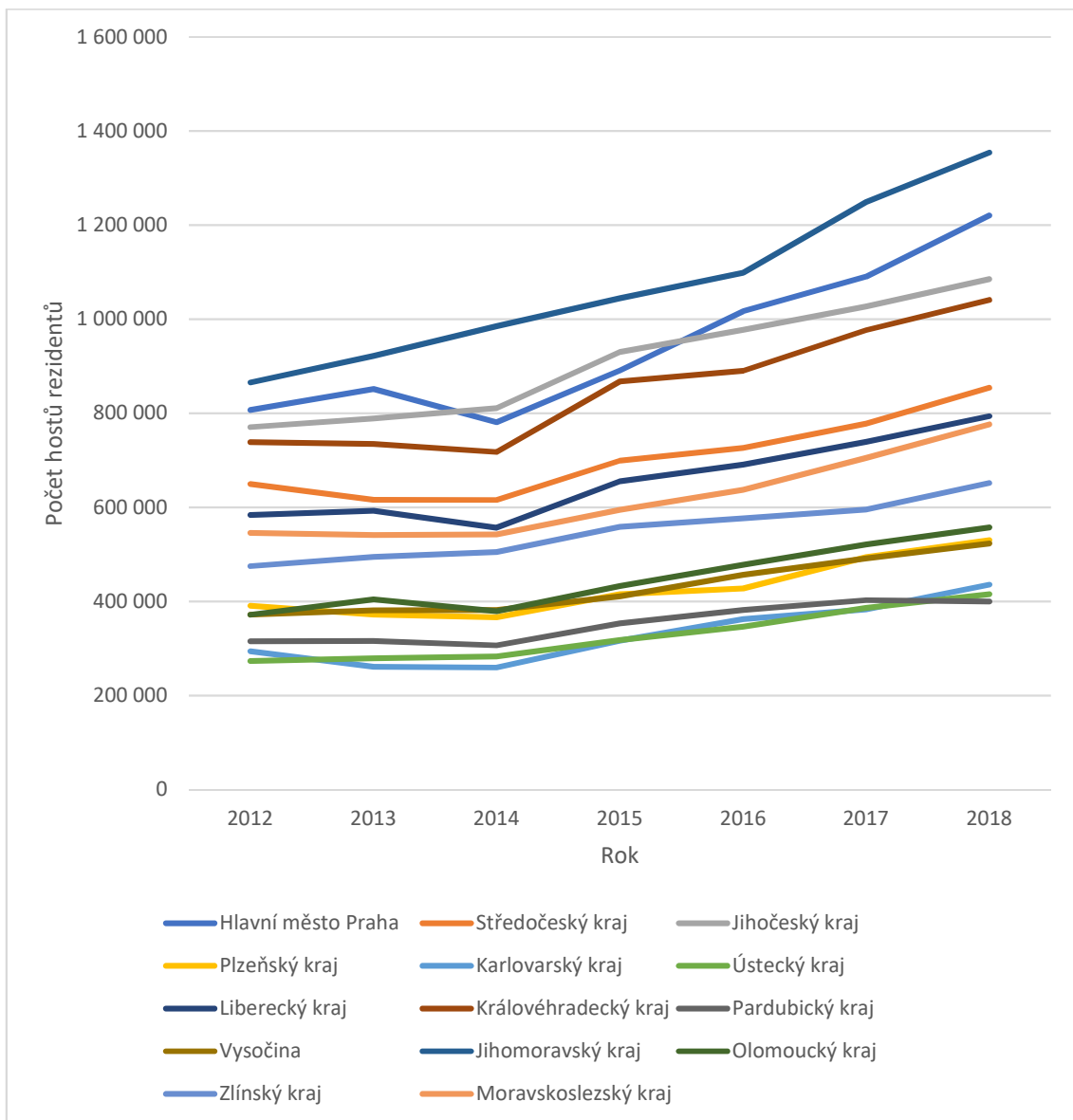
Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 5 Podíly jednotlivých cest na celkovém počtu v České republice v letech 2003-2017

	Počet delších cest (v tis.)	Podíl delších cest na celkovém počtu cest	Počet kratších cest (v tis.)	Podíl kratších cest na celkovém počtu cest	Počet služebních cest (v tis.)	Podíl služebních cest na celkovém počtu cest	Celkem
2003	5 884	20%	20 356	70%	2 801	10%	29 041
2004	5 552	21%	17 114	66%	3 168	12%	25 834
2005	5 567	22%	17 372	69%	2 173	9%	25 113
2006	4 985	21%	16 783	69%	2 386	10%	24 154
2007	4 908	22%	14 678	66%	2 535	11%	22 121
2008	4 919	24%	13 155	64%	2 374	12%	20 448
2009	5 912	27%	14 602	66%	1 574	7%	22 088
2010	5 866	28%	14 198	67%	1 183	6%	21 246
2011	7 222	24%	21 483	72%	1 141	4%	29 847
2012	7 358	27%	18 629	69%	894	3%	26 881
2013	7 089	28%	17 215	68%	1 195	5%	25 499
2014	7 669	28%	18 528	69%	845	3%	27 042
2015	7 084	30%	16 203	68%	676	3%	23 964
2016	8 354	31%	17 702	65%	984	4%	27 040
2017	8 094	28%	20 062	69%	883	3%	29 039

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 6 Počet hostů rezidentů v hromadných ubytovacích zařízeních dle krajů v letech 2012-2018

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 7 Počet delších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých období v letech 2003-2017 a jejich koeficienty růstu (v tis.)

	1Q	Koeficient růstu 1Q	2Q	Koeficient růstu 2Q	3Q	Koeficient růstu 3Q	4Q	Koeficient růstu 4Q
2003	930		1 113		3 181		660	
2004	821	0,88	784	0,70	3 270	1,03	677	1,03
2005	913	1,11	1 009	1,29	2 996	0,92	649	0,96
2006	932	1,02	718	0,71	2 744	0,92	590	0,91
2007	811	0,87	906	1,26	2 597	0,95	595	1,01
2008	838	1,03	784	0,87	2 511	0,97	786	1,32
2009	947	1,13	967	1,23	3 137	1,25	861	1,10
2010	868	0,92	944	0,98	3 066	0,98	988	1,15
2011	915	1,05	1 389	1,47	4 019	1,31	900	0,91
2012	1 026	1,12	1 426	1,03	3 815	0,95	1 091	1,21
2013	885	0,86	1 211	0,85	3 801	1,00	1 192	1,09
2014	1 090	1,23	1 684	1,39	3 831	1,01	1 063	0,89
2015	923	0,85	1 141	0,68	3 864	1,01	1 156	1,09
2016	1 219	1,32	1 607	1,41	4 453	1,15	1 075	0,93
2017	1 025	0,84	1488	0,93	4621	1,04	961	0,89
Průměr		1,02		1,05		1,04		0,98

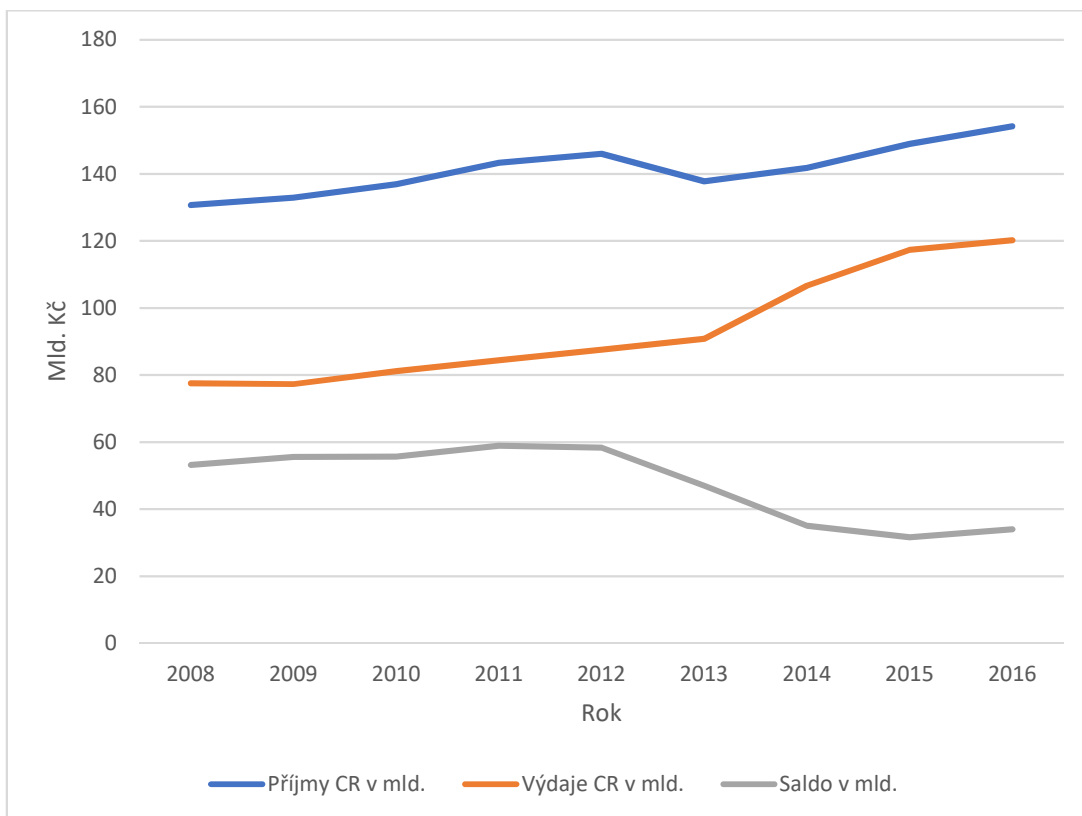
Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 8 Počet kratších cest rezidentů v ČR dle jednotlivých období v letech 2003-2017 a jejich koeficienty růstu (v tis.)

	1Q	Koeficient růstu 1Q	2Q	Koeficient růstu 2Q	3Q	Koeficient růstu 3Q	4Q	Koeficient růstu 4Q
2003	4 274		6 468		5 989		3 625	
2004	3 304	0,77	4 651	0,72	5 243	0,88	3 916	1,08
2005	3 687	1,12	5 083	1,09	4 785	0,91	3 818	0,97
2006	3 461	0,94	4 784	0,94	4 694	0,98	3 844	1,01
2007	2 893	0,84	4 550	0,95	3 993	0,85	3 242	0,84
2008	2 792	0,97	3 742	0,82	3 491	0,87	3 129	0,97
2009	3 109	1,11	4 545	1,21	4 073	1,17	2 875	0,92
2010	3 145	1,01	4 304	0,95	3 975	0,98	2 775	0,97
2011	4 924	1,57	7 050	1,64	5 327	1,34	4 182	1,51
2012	3 692	0,75	6 314	0,90	4 978	0,93	3 644	0,87
2013	3 689	1,00	5 228	0,83	4 574	0,92	3 724	1,02
2014	3 829	1,04	5 668	1,08	4 874	1,07	4 157	1,12
2015	3 593	0,94	5 218	0,92	4 068	0,83	3 325	0,80
2016	3 616	1,01	5 616	1,08	4 513	1,11	3 957	1,19
2017	4 070	1,13	6 601	1,18	4 991	1,11	4 400	1,11
Průměr		1,02		1,02		1,01		1,05

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 9 Devizové příjmy, devizové výdaje a saldo v letech 2008-2016

Zdroj: databáze ČSÚ, vlastní zpracování